

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับเทคนิค TGT ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับงานวิจัย โดยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 1.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.2 ลักษณะการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.3 องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.4 รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.5 เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.6 ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ
2. แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
 - 2.1 องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
 - 2.2 ขั้นตอนการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
 - 2.3 การคิดคะแนน
 - 2.4 การให้รางวัล
 - 2.5 การบันทึกคะแนน
 - 2.6 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
3. แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT
 - 3.1 ความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT
 - 3.2 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT
 - 3.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกม
 - 3.4 ประเภทของเกม
 - 3.5 ประโยชน์ของเกมต่อการเรียนการสอน
 - 3.6 ขั้นตอนในการสร้างเกม

- 3.7 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT
- 3.8 ความแตกต่างระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT
กับการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 2
 - 4.1 ความหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 4.2 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 4.3 วัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
 - 4.4 สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 4.5 กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 4.6 คุณภาพของผู้เรียน จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 4.7 การวัดผลและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการทำงานร่วมกัน
 - 5.1 ความหมายของทักษะ
 - 5.2 ความหมายของการทำงานร่วมกัน
 - 5.3 องค์ประกอบของการทำงานร่วมกัน
 - 5.4 ประโยชน์และความสำคัญของการทำงานร่วมกัน
 - 5.5 แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.3 คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
 - 7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT
 - 7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา
 - 7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานร่วมกัน

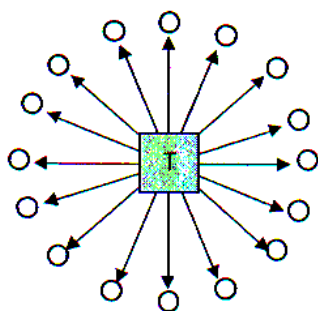
1. แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยจัดให้นักเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณกลุ่มละ 4 คน สมาชิกของกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีลักษณะต่างกัน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนนำศักยภาพของตนเองมาเสริมสร้างความสำเร็จของกลุ่ม สมาชิกของกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก จะต้องไว้วางใจกัน ยอมรับในบทบาทและผลงานของเพื่อน มีการช่วยเหลือกันในการผสมผสานความรู้ที่มีอยู่เดิมกับความรู้ใหม่ และค้นพบความหมายของสิ่งที่ศึกษาด้วยกลุ่มของเขาเอง โดยการทำกิจกรรมในการสืบค้น สอบสวนแนวความคิดและแก้ปัญหา ซึ่งต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายในกลุ่ม กิจกรรมในชั้นเตรียมครูต้องฝึกให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมเพื่อการทำงานกลุ่ม (เจษฎา แซ่มประเสริฐ. 2543 : 41 - 42)

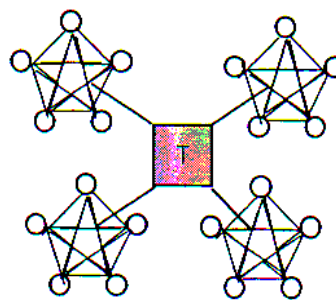
1.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่ามีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้หลากหลายดังนี้ คือ

สมเดช บุญประจักษ์ (2540 : 52) ได้กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือว่าเป็นแนวทางที่เกี่ยวกับการที่ผู้เรียนทำการแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องระลึกเสมอว่า ตนเป็นส่วนสำคัญของกลุ่มความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มเป็นของทุกคนในกลุ่ม สมาชิกทุกคนต้องพูดอธิบายแนวคิดกันและช่วยเหลือกันให้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ครูไม่ใช่เป็นแหล่งความรู้ที่คอยป้อนแก่นักเรียนแต่จะมีบทบาทเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ จัดหาและชี้แนะแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ของนักเรียน ตัวนักเรียนเองเป็นแหล่งความรู้ซึ่งกันและกันในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังภาพประกอบ 2

รูปที่ 1 ชั้นเรียนที่เป็นแบบ
ครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

รูปที่ 2 ชั้นเรียนที่เป็นแบบ
การเรียนรู้แบบร่วมมือ

ภาพประกอบ 2 แสดงลักษณะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ที่มา : สมเดช บุญประจักษ์. 2540 : 52

อารี สันหลวี (ม.ป.ป. : 33) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นวิธีการเรียนที่ให้นักเรียนทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้และทางด้านจิตใจช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเพื่อน ๆ เคารพความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน ตลอดจนรู้จักช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อน ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมีลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ใช้การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
2. ใช้ปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
3. ใช้ความรับผิดชอบในตัวเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย
4. ใช้ทักษะทางสังคม
5. ใช้ทักษะในกระบวนการกลุ่ม

สมเดช บุญประจักษ์ (2540 : 51) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ที่กำหนดให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละประมาณ 4 คน แบบละความสามารถเป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนมีเป้าหมายในการเรียนร่วมกัน เมื่อกลุ่มได้รับปัญหาทุกคนในกลุ่มจะอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงเหตุผลโต้ตอบกันหรือสนับสนุนความคิดเห็นกัน และสมาชิกในกลุ่มมีหน้าที่ช่วยสมาชิกให้เข้าใจในงาน โดยให้ทุกคนสามารถอภิปรายสิ่งที่ทำและให้เหตุผลอย่างชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่ของ

สมาชิกในกลุ่ม เช่น ประธานกลุ่ม ผู้จัดบันทึก ผู้คอยดูแลให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผู้ตรวจสอบผลงาน ขณะเดียวกันก็ต้องช่วยกันรับผิดชอบการเรียนรู้ในงานทุกขั้นตอนของสมาชิกกลุ่มโดยการนำผลงานของแต่ละคนมาอภิปรายและสรุปร่วมกัน เพื่อให้มั่นใจว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนเกิดการเรียนรู้และสามารถที่จะนำเสนอผลงานเมื่อถูกกลุ่มให้นำเสนอความสำเร็จของกลุ่ม

โรเบิร์ต (Robert. 1995 : 4) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน สมาชิกในกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วยนักเรียนที่มีระดับความสามารถ เพศ เชื้อชาติ ที่แตกต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อเพื่อนในการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยการทำงานร่วมกันและต้องมีเป้าหมายของกลุ่ม

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การให้นักเรียนร่วมมือในการเรียนเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเกิดการร่วมมือรับผิดชอบและช่วยเหลือกัน มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียนด้วย

1.2 ลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาและสรุปถึงลักษณะสำคัญต่าง ๆ ไว้ดังนี้

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2542 : 81) ได้กล่าวถึงลักษณะเบื้องต้นของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน “อยู่ด้วยกันไปไหนไปกัน” ช่วยทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน แบ่งข้อมูลและอุปกรณ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่ม
2. สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
3. สมาชิกกลุ่มแต่ละคนมีความรับผิดชอบในตัวเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การที่แต่ละคนทำงานอย่างเต็มความสามารถ
4. สมาชิกกลุ่มมีทักษะในการทำงานกลุ่มและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้สอนประเมินการทำงานกลุ่มของผู้เรียน
5. สมาชิกกลุ่มใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้และทำงาน ซึ่งประกอบด้วยความรู้จักเป็นผู้นำ ความเป็นสมาชิกที่ดี มีกระบวนการทำงาน รู้ว่าจะทำไปทำไม ทำอะไร ทำที่ไหน ใครทำบ้าง ทำอย่างไร รวมทั้งการประเมินผลงานและประเมินสมาชิกและกระบวนการทำงานของกลุ่ม

เคแกน (Kagan. 1994 : 1 - 4) ได้กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือว่ามีความแตกต่างจากการเรียนโดยกระบวนการกลุ่มปกติ ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือ ต้องมีโครงสร้างการเรียนชัดเจน โดยมีแนวคิดสำคัญ 6 ประการ คือ

1. เป็นกลุ่ม / เป็นทีม (Team) ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 2 - 6 คน และขนาดที่เหมาะสมที่สุด คือ 4 คน ที่จะเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งสามารถแบ่งให้ทำงานเป็นคู่ได้สะดวก ภายในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันคละกัน

2. มีความเต็มใจ (Willing) เป็นความเต็มใจร่วมมือในการเรียนและทำงานโดยช่วยเหลือกันและกัน และมีการยอมรับกันและกัน อันจะทำให้ทำงานราบรื่น

3. มีการจัดการ (Management) การจัดการเพื่อให้การทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือเป็นไปอย่างราบรื่น ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องกำหนด

4. มีทักษะ (Skills) เป็นทักษะทางสังคมรวมทั้งทักษะการสื่อความหมาย การช่วยสอน และการแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นต้น ทักษะเหล่านี้จะช่วยให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5. มีหลักการสำคัญ 4 ประการ (Basic principles) เป็นตัวบ่งชี้ว่าเป็นการเรียนเป็นกลุ่มหรือการเรียนแบบร่วมมือ ต้องมีหลักการ 4 ประการ ดังนี้

5.1 มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันเพื่อสู่ความสำเร็จจะเข้าใจว่าความสำเร็จของแต่ละคน คือความสำเร็จของกลุ่ม

5.2 มีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล สำหรับทุกคนในกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการค้นคว้าการทำงาน สมาชิกทุกคนต้องเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนเหมือนกันจึงถือว่าเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

5.3 มีส่วนร่วมเท่าเทียมกันทุก ๆ คนต้องมีส่วนร่วมในการค้นคว้า การอ่าน การทำงานเท่า ๆ กัน โดยกำหนดบทบาทของแต่ละคน กำหนดบทบาทก่อนหลัง เช่น ให้ใครพูด ให้ใครฟัง ให้ใครบันทึก

5.4 มีการปฏิสัมพันธ์ไปพร้อม ๆ กัน คือ สมาชิกทุกคนจะทำงาน คิด อ่าน ฟัง ฯลฯ ไปพร้อม ๆ กัน

6. มีเทคนิคหรือรูปแบบการจัดกิจกรรม (Structures) รูปแบบการจัดกิจกรรมหรือเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ เป็นสิ่งที่ใช้เป็นคำสั่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน เทคนิคต่าง ๆ จะต้องเลือกใช้ให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ แต่ละเทคนิคนั้นได้ออกแบบเหมาะกับเป้าหมายที่ต่างกัน

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson. 1987 : 23 - 24) ได้กำหนดลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. สมาชิกของกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อกัน ช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยมีจุดมุ่งหมายการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการแบ่งข้อมูลและอุปกรณ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่ม

2. สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน

3. สมาชิกกลุ่มแต่ละคนมีความรับผิดชอบในตัวเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การที่แต่ละคนทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อการพัฒนางานของตนเองของเพื่อน และของกลุ่ม

4. สมาชิกกลุ่มมีทักษะในการทำงานกลุ่ม (Small group skills) และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ครูสอนทักษะการทำงานกลุ่ม และประเมินการทำงานกลุ่มของนักเรียน การที่จัดให้นักเรียนที่ขาดทักษะการทำงานกลุ่มมาทำงานกลุ่มร่วมกัน จะไม่ประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson. 1984 : 38) ได้แยกให้เห็นความแตกต่างของลักษณะการแบ่งกลุ่มกิจกรรมที่ใช้กันแบบเดิม ๆ กับการเรียนแบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

1. การเรียนแบบร่วมมือ พื้นฐานอยู่บนความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันทางบวก (Positive interdependence) สมาชิกทั้งกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกันและทุกคนต้องพร้อมใจกัน ที่จะทำให้สมาชิกทุกคนของกลุ่มได้แสดงความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน

2. การเรียนแบบร่วมมือ สมาชิกต้องมีความชัดเจนในเรื่องความรับผิดชอบต่อการเรียน ผลงานของแต่ละบุคคล (Individual accountability) ผู้เรียนแต่ละคนต้องแสดงข้อมูลถึงความก้าวหน้าให้กลุ่มทราบ และกลุ่มก็ต้องช่วยกันแนะนำหรือช่วยเหลือให้แต่ละคนก้าวหน้าไปถึงระดับสูงสุด แต่สำหรับกลุ่มแบบเก่า ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกบางคนอาจจะคอยแอบแฝงมีชื่อร่วมในงานกลุ่มโดยไม่มีบทบาทใดก็ได้

3. การเรียนแบบร่วมมือ สมาชิกของกลุ่มจะมีลักษณะหลากหลาย โดยแตกต่างกันในแง่ความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพ ขณะที่กลุ่มแบบเดิมจะมีลักษณะใกล้เคียงกันหรือสนใจเรื่องเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

4. การเรียนแบบร่วมมือ สมาชิกแต่ละคนจะมีส่วนร่วมแสดงความเป็นผู้นำในกลุ่มในขณะที่แบบเดิม ผู้ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มมักทำหน้าที่เป็นผู้นำเพียงคนเดียว

5. การเรียนแบบร่วมมือ ทุกคนร่วมรับผิดชอบผลการเรียนของสมาชิกแต่ละคน ทุกคนต้องมุ่งมั่น และกระตุ้นให้แต่ละคนทำชิ้นงานตามที่กำหนดในขณะที่กลุ่มแบบเดิมสมาชิกกลุ่มไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบซึ่งกันและกัน

6. การเรียนแบบร่วมมือ มีเป้าหมายที่จะพัฒนาผลการเรียนของแต่ละคนให้ขึ้นถึงจุดสูงสุดของเขา พร้อมกับรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานที่ดีไว้ ส่วนกลุ่มแบบเดิมสมาชิกมุ่งเพียงทำงานที่กลุ่มได้รับมอบหมายให้เสร็จ

7. การเรียนแบบร่วมมือ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมหลาย ๆ ด้าน เช่น ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการสื่อสาร การร่วมมือกับผู้อื่น และการจัดการปัญหาขัดแย้ง ในกลุ่มแบบเดิมทักษะเหล่านี้มักถูกคาดหวังว่าจะเกิด แต่มักจะถูกละเลยเสียเป็นส่วนใหญ่

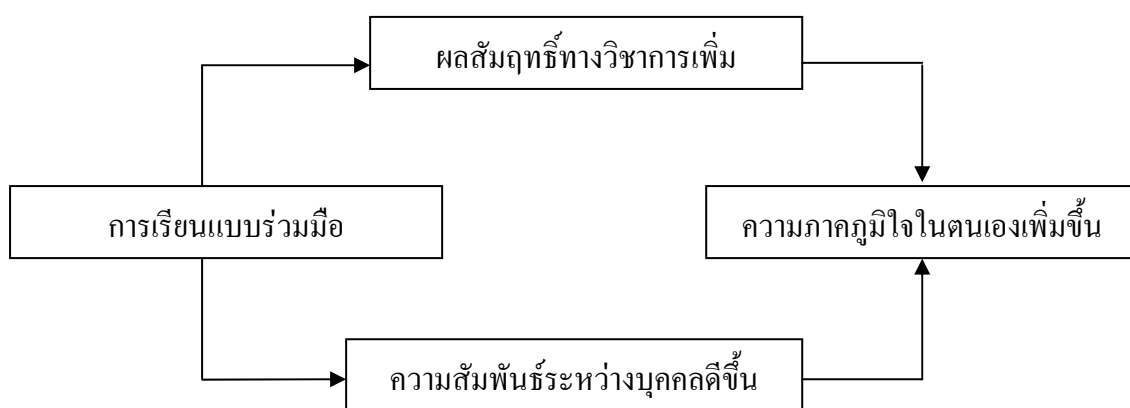
8. การเรียนแบบร่วมมือ ครูจะเป็นผู้คอยสังเกต วิเคราะห์การทำงานร่วมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้กลุ่มทำงานได้ดีขึ้น แต่ในกลุ่มแบบเดิมมักไม่เน้นกระบวนการ แต่เน้นที่ผลงาน

จากลักษณะทั้ง 8 ประการ สามารถสรุปเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างการเรียนในกลุ่มแบบเดิมกับการเรียนแบบร่วมมือ ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะการเรียนในกลุ่มแบบเดิมกับการเรียนแบบร่วมมือ

ลักษณะการเรียนในกลุ่มแบบเดิม	ลักษณะการเรียนแบบร่วมมือ
1. ไม่มีการพึ่งพาอาศัยกัน	1. มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัย
2. แต่ละบุคคลไม่ต้องรับผิดชอบผลงานกลุ่มและของตนเอง	2. แต่ละบุคคลรับผิดชอบผลงานของกลุ่มและของตนเอง
3. สมาชิกมีลักษณะคล้ายกัน	3. สมาชิกมีความหลากหลาย
4. มีผู้นำคนเดียว	4. มีส่วนร่วมในความเป็นผู้นำ
5. รับผิดชอบเฉพาะตน	5. ร่วมรับผิดชอบ
6. เน้นตัวงาน	6. เน้นงานและความสัมพันธ์
7. ทักษะทางสังคมถูกละเลย	7. เน้นพัฒนาทักษะทางสังคม
8. ไม่เน้นกระบวนการทำงานกลุ่ม	8. เน้นกระบวนการทำงานของกลุ่ม
9. ครูละเลยบทบาทของกลุ่ม	9. ครูสังเกตการณ์และแนะนำการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มในแต่ละบทบาท

สลาบิน และลิฟวี (Slavin and Leavey. 1983 : 32) ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ เชื่อว่าการเรียนแบบร่วมมือมีความสำคัญคือช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง (Self - esteem) หมายถึง ผู้เรียนจะเรียนด้วยความสุข และพัฒนาสติปัญญาของตนเองอย่างเต็มที่ พร้อมกับเกิดความรู้สึกที่ดีงามในทางสังคม จากกระบวนการทำงานกลุ่ม ดังปรากฏในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้ภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

ที่มา : Slavin and Leavey. 1983 : 32

จากลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือพอสรุปได้ว่าลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม สมาชิกของกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อกันความสำเร็จของสมาชิกถือเป็นความสำเร็จของกลุ่มสมาชิกทุกคนจะช่วยเหลือและให้ความร่วมมือแก่กันและกัน

1.3 องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ

วรรณทิพา รอดแรงคำ (2541 : 140 - 144) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือสอดคล้องกันดังนี้

1. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Positive interdependence) ผู้เรียนต้องตระหนักว่างานที่ทำด้วยกันเป็นงานกลุ่ม การทำงานจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันทางการเรียน ทุกคนต้องระลึกอยู่เสมอว่าทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น ผลงานของกลุ่ม ก็คือผลสำเร็จของนักเรียนแต่ละคน และเช่นเดียวกันผลงานของนักเรียนแต่ละคนเป็นผลสำเร็จของกลุ่มเช่นกัน ครูต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของงานให้ชัดเจนกำหนด

บทบาทการทำงานของนักเรียนแต่ละคนให้เด่นชัด และนักเรียนเข้าใจหน้าที่รับผิดชอบของงานกลุ่ม

2. การติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรง (Face - to - face promotive interaction) สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดและจริงจัง การอธิบาย การทำความเข้าใจ และการให้เหตุผลต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมได้ดีขึ้น โดยการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มในลักษณะคละทั้ง เพศ อายุ ความสามารถ ความสนใจหรืออื่นๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และความสำเร็จของกันและกัน โดยการช่วยเหลือ สนับสนุน กระตุ้นยกย่อง ความมานะพยายามของกันและกัน และเป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนการสื่อความหมายด้วยคำพูด การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมีผลตามมา คือ

2.1 มีกิจกรรมทางปัญญาและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกิดขึ้นโดยที่นักเรียน

2.1.1 อธิบายว่าจะแก้ปัญหอย่างไร

2.1.2 อภิปรายธรรมชาติของมโนคติที่กำลังเรียน

2.1.3 สอนความรู้ให้กับสมาชิกของกลุ่ม

2.1.4 อธิบายว่าสิ่งที่เรียนปัจจุบันเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียนมาแล้วอย่างไร

2.2 อิทธิพลและรูปแบบทางสังคมมีโอกาสเกิดขึ้นได้จาก

2.2.1 การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.2.2 ความรับผิดชอบกับกลุ่มเพื่อน

2.2.3 เหตุผลและข้อสรุปที่แสดงออกมีอิทธิพลต่อกัน

2.2.4 เพิ่มรูปแบบทางสังคมเพิ่มการสนับสนุนของเพื่อน และเพื่อรางวัล

2.3 มีการตอบสนองด้วยคำพูดและไม่ใช้คำพูดของสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนกลับให้สมาชิกในกลุ่ม

2.4 เป็นการเพิ่มแรงกดดันให้สมาชิกที่ขาดแรงจูงใจให้ประสบความสำเร็จ

2.5 ปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้งานเสร็จ และเมื่องานเสร็จก็ทำให้สมาชิกแต่ละคนได้ความรู้ ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระหว่างสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันขนาดของกลุ่มควรมีสมาชิก 2 - 6 คน ความมานะพยายามและความร่วมมือของสมาชิกแต่ละคนจะเพิ่มขึ้นถ้าขนาดของกลุ่มเล็กลง นอกจากนี้เมื่อขนาดของกลุ่มเพิ่มขึ้นแรงกดดันที่มีต่อสมาชิกที่ขาดแรงจูงใจจะเพิ่มขึ้น แต่ไม่ว่ากลุ่มจะมีขนาดใดก็ตาม การเรียนการสอนและอุปกรณ์ไม่สามารถทดแทนปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้

3. ความรับผิดชอบและหน้าที่ของแต่ละบุคคล (Individual accountability and personal responsibility) สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบต่อตน เพื่อผลสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งจะเป็น

ผลสำเร็จของสมาชิกทุกคนด้วย ดังนั้นเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องตรวจสอบดูว่าสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้ครบถ้วนแล้วหรือไม่ ตรวจสอบโดยการประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียนเพราะผลการประเมินที่ได้จะย้อนกลับไปให้กับกลุ่ม และให้กับนักเรียนเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนแต่ละคนแสดงความรับผิดชอบต่องาน ครูต้องดำเนินการดังนี้

3.1 ประเมินว่าสมาชิกของกลุ่มช่วยเหลืองานของกลุ่มมากน้อยแค่ไหน

3.2 ให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักเรียนแต่ละคน และกับกลุ่มไม่ให้สมาชิกกลุ่มทำงานซ้ำซ้อนกัน

3.3 ทำให้แน่ใจว่าสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเพื่อผลงานของกลุ่ม การแสดงความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละคนอาจดูได้จากการทดสอบนักเรียนแต่ละคนหรือสุ่มเลือกผลงานของนักเรียนเพื่อเป็นตัวแทนของผลงานของกลุ่มหรือให้นักเรียนสอนสิ่งที่เรียนรู้มาแก่นักเรียนคนอื่นๆ หรือให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ให้กับกลุ่มทักษะส่วนบุคคลและทักษะการเรียนรู้แบบกลุ่ม (Interpersonal and small group skill) การทำงานเป็นกลุ่มเล็กต้องมีทักษะในการทำงานร่วมกันรู้จักวิธีการสื่อสาร สมาชิกทุกคนต้องไว้วางใจกัน ยอมรับความคิดเห็นและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

3.4 กระบวนการกลุ่ม (Group processing) สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องร่วมมือกันเมื่องานเสร็จแล้วสามารถตัดสินใจได้ว่าครั้งต่อไปต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการ หรือต้องปฏิบัติเช่นเดิม คุณสมบัติของกลุ่มที่มีคุณภาพประกอบด้วย

3.4.1 ความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในกลุ่ม

3.4.2 มีทักษะในการร่วมมือกันทำงาน

3.4.3 สมาชิกได้รับผลย้อนกลับเท่ากันทุกคน

3.4.4 สมาชิกใช้ความคิดในการทำงานทุกคน

3.4.5 สนับสนุนพฤติกรรมในทางบวก

สลาบิน (Slavin, 1995 : 2 - 12) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อให้การเรียนแบบร่วมมือมีประสิทธิภาพสูงไว้ดังนี้ คือ

1. นักเรียนต้องรู้จักทำงานเพื่อกลุ่ม
2. ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลรวมของสมาชิกในกลุ่ม
3. ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความรู้ของสมาชิกในกลุ่ม
4. นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าต้องช่วยเหลือคนอื่น

สรุปว่า องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ ได้แก่ การเรียนที่มีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายกันทุกคน

1.4 รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การกำหนดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีนักการศึกษาที่ได้กำหนดไว้หลายท่าน ดังนี้

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2541 : 40 - 45) ได้จัดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 2 แบบ คือ

1. การเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal cooperative learning) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เวลาเรียนตลอดคาบเรียนหรือตลอดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบ

2. การเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal cooperative learning) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ตลอดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบ อาจใช้ในชั้นนำสวดแทรกในชั้นสอนตอนใด ๆ ก็ได้ หรือใช้ในชั้นสรุป หรือชั้นทบทวน หรือชั้นวัดผล ขนาดของสมาชิกในกลุ่มที่เหมาะสม คือ 4 คน ต่อกลุ่ม

สลาวิน (Slavin. 1995 : 2-12) ; พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2541 : 40 - 42) ; จิตติมา จรรยาธรรม (2539 : 18) และอเนก ศิลปะนิลมาลย์ (2540 : 129) ได้เสนอรูปแบบของการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการไว้สอดคล้องกันดังนี้

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ มี 5 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. การเรียนรู้แบบกลุ่มแข่งขัน (Student team learning variations) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการเปรียบเทียบผลงานกลุ่มและความสำเร็จของกลุ่ม รวมทั้งของสมาชิกแต่ละคน หัวใจของการเรียนรู้แบบแข่งขัน คือ

1.1 องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบกลุ่มแข่งขัน

1.1.1 รางวัลของกลุ่ม (Team rewards) ซึ่งจะได้รับเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ภายในเวลาที่กำหนด

1.1.2 ความรับผิดชอบรายบุคคล (Individual accountability) สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความรับผิดชอบในการเรียน และพยายามทำความเข้าใจในบทเรียน เพราะคะแนนจากการทดสอบรายบุคคลจะต้องนำไปเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม

1.1.3 โอกาสในการประสบความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน (Equal opportunities for success) หมายถึง ผลสำเร็จของกลุ่มมาจากผลของการพัฒนาของสมาชิกทุกคน ซึ่งการพัฒนานี้วัดจากเกณฑ์ที่สมาชิกทุกคนจะสามารถประสบความสำเร็จโดยไม่ยากจนเกินไป

1.2 การเรียนรู้โดยใช้กลุ่มแบบแข่งขันมี 4 แบบ สรุปได้ดังนี้

1.2.1 เอส. ที. เอ. ดี. (Student team achievement division หรือ STAD) การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบให้ความร่วมมือให้นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยจะประกอบไปด้วยนักเรียน 4 คน มีทั้งที่เด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนอยู่ในกลุ่ม ขั้นตอนการเรียนรู้เริ่มตั้งแต่ ครูสอนบทเรียนไปตามปกตินักเรียนแต่ละกลุ่มย่อย (โดยปกติมี 4 คน)

จะร่วมมือกันศึกษาในเนื้อหาสาระที่ครูสอนไปแล้วหรือทำงานตามที่ครูกำหนด นักเรียนที่เก่งจะช่วยเหลือนักเรียนที่อ่อน เมื่อจบบทเรียนครูจะทำการทดสอบเป็นรายบุคคล ครูตรวจผลการสอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล และคำนวณคะแนนของนักเรียนแต่ละคนเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม และมีการเสริมแรงแก่นักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่าเดิม ซึ่งวิธีการเรียนนี้สามารถดัดแปลงใช้ได้กับหลาย ๆ วิชา และทุกระดับชั้น เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดต่อไปในเรื่องแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

1.2.2 ที จี ที (Team Games Tournaments หรือ TGT) การเรียนแบบร่วมมือ โดยการใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่พัฒนา โดยวริส และสลาวิน (Vries and Slavin) มีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 - 5 คน ระดับความสามารถต่างกัน คือ นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและการทำงานของกลุ่มเอาไว้ ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามที่กำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอแล้วจัดกลุ่มใหม่เป็นกลุ่มแข่งขัน ที่มีความสามารถเท่า ๆ กัน มาแข่งขันตอบปัญหาซึ่งจะมีการจัดกลุ่มใหม่ทุกสัปดาห์ โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคลคะแนนของกลุ่มจะได้จากคะแนนของสมาชิกที่เข้าแข่งขันร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ รวมกัน แล้วจัดให้มีการให้รางวัลกับกลุ่มที่ได้คะแนนสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดต่อไปในเรื่องแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

1.2.3 ที เอ ไอ (Team Assisted Individualization หรือ TAI) การเรียนแบบร่วมมือ โดยการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคลเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสมมากในการสอนคณิตศาสตร์กับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา โดยครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน ความสามารถ นักเรียนแต่ละคนจะเริ่มบทเรียนไม่เท่ากัน เพราะมีระดับความสามารถและความรู้ต่างกัน แต่จะทำงานร่วมมือกันเป็นทีมเมื่อถึงเวลาเรียนนักเรียนที่มีความสามารถเท่ากันจะเรียนร่วมกัน เมื่อจบเนื้อหาที่เรียนในแต่ละครั้งแล้ว นักเรียนแต่ละคนจะกลับมารวมกลุ่มกันทำงาน นักเรียนที่เก่งจะช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนกว่าในการทำงาน และช่วยตรวจแบบฝึกหัดให้ เมื่อจบบทเรียนแต่ละหน่วยครูจะทำการทดสอบโดยใช้ข้อสอบแตกต่างกัน ทำการทดสอบเป็นรายบุคคลไม่มีการช่วยเหลือกัน มีการให้รางวัลทีมที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

1.2.4 ไอ อาร์ ซี (Cooperative Integrated Reading Composition หรือ CIRC) เป็นการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้โปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียนพัฒนาโดยสติเวนส์ และคณะ (Stevens and others) วิธีการนี้ใช้สำหรับวิชา อ่าน เขียน และทักษะอื่นๆ ทางภาษา

สมาชิกในกลุ่มมี 4 คนมีพื้นความรู้เท่ากัน 2 คน อีก 2 คนก็เท่ากัน แต่ต่างระดับความรู้กับ 2 คนแรก คือ 2 คนแรกเก่ง 2 คนหลังอ่อนนั่นเอง ครูจะเรียกคู่ที่มีระดับความรู้เท่ากันจากกลุ่มทุกกลุ่มมาสอน ให้กลับเข้ากลุ่มแล้วเรียกคู่ต่อไปจากทุกกลุ่มมาสอน แล้วทำกิจกรรมต่างๆ ที่ครูกำหนดไว้ เช่น การอ่านให้เพื่อนฟัง เล่าเรื่องย่อ ตอบคำถามท้ายบท หาความหมายของศัพท์ เป็นต้น นักเรียนจะเรียนตามแผนที่ครูกำหนดให้ปฏิบัติ มีการทดลองสอบก่อนสอบจริงแล้วจึงค่อยสอบจริง เด็กแต่ละกลุ่มจะประเมินตนเองว่าพร้อมที่จะสอบจริงขอสอบ คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล กลุ่มที่ได้คะแนนสูงจะได้รับรางวัล

2. การเรียนด้วยกัน (Learning together) การเรียนด้วยกันเป็นรูปแบบการเรียนของการเรียนร่วมมืออีกรูปแบบหนึ่ง ที่พัฒนาขึ้น โดยเดวิด และ โรเจอร์ (David and Roger) แห่งมหาวิทยาลัยมินเนโซต้า (University of Minnesota) การเรียนด้วยกัน ครูจะเป็นผู้ส่งเสริมองค์ประกอบของการเรียนด้วยกัน โดยให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม วิธีการคือการศึกษาเนื้อหาตามที่ครูกำหนดให้ แต่ละกลุ่มจะได้รับใบงาน 1 ชิ้น เพื่อศึกษาร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีความรับผิดชอบร่วมกันในการศึกษาข้อมูลความรู้ต่างๆ จากสื่อการเรียนการสอนที่ครูจัดไว้ให้ได้อย่างสมบูรณ์ สุดท้ายในการประเมินผลจะประเมินผลการเรียน เป็นกลุ่มโดยพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม

3. การเรียนแบบสืบสวนสอบสวนเป็นกลุ่ม (Group investigation) การเรียนแบบสืบสวนสอบสวนเป็นกลุ่มนี้ พัฒนาขึ้นโดยเชลโร โมซาร์นที่มหาวิทยาลัยเทล อะวีฟ โดยมีสมาชิกในกลุ่ม 2 - 6 คน แต่ละกลุ่มจะเลือกหัวข้อเรื่องที่ต้องการค้นคว้าจากหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันรับผิดชอบทั้งกลุ่ม มีการวางแผนการดำเนินงานตามแนวการวิเคราะห์ การตั้งเคราะห์งานที่ทำการนำเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม

4. การเรียนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co - op - co - op) การเรียนแบบร่วมมือร่วมกลุ่มพัฒนาขึ้นโดย เคแกน (Kagan) ซึ่งเทคนิคนี้ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ นักเรียนช่วยกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษา แบ่งหัวข้อใหญ่เป็นหัวข้อย่อยแล้วจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน กลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาตามความสนใจของกลุ่ม กลุ่มแบ่งหัวข้อย่อยออกเป็นหัวข้อเล็ก ๆ เพื่อนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเลือกไปศึกษา และมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนภายในกลุ่ม แล้วนักเรียนศึกษาเรื่องที่ตนเองเลือกและนำเสนอต่อกลุ่ม กลุ่มรวบรวมหัวข้อต่าง ๆ จากนักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแล้วรายงานผลงานต่อชั้นและมีการประเมินผลงานของกลุ่ม

5. การเรียนแบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw) การเรียนแบบต่อยอดเรียนหรือการศึกษาเฉพาะส่วน เป็นกิจกรรมการเรียนที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 - 6 คน กระจายความสามารถและเพศ แล้ว

กำหนดให้สมาชิกแต่ละคนไปเรียนร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ในหัวข้อที่ต่างกันออกไป แล้วทุกคนกลับมากลุ่มของตน สอนเพื่อนในสิ่งที่ตนเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ มา แต่มีการประเมินผลเป็นรายบุคคล เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบรรยาย เช่น สังคมศึกษา วรรณคดี บางส่วนของวิชาวิทยาศาสตร์ รวมทั้งวิชาอื่น ๆ ที่เน้นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจมากกว่าพัฒนาทักษะ

การเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ 2 (Jigsaw II) พัฒนาโดยสลาบิน (Slavin) วิธีการนี้สมาชิกในกลุ่มมี 4 - 5 คน ครูกำหนดให้นักเรียนเรียนบทเรียนเดียวกันสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้อย่อยในบทเรียนต่างกัน กล่าวคือ บทเรียนต้องสามารถแบ่งได้เป็นส่วน ๆ แล้วมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มย่อยรับผิดชอบกันไปคนละส่วน นักเรียนแต่ละคนต้องการทำการศึกษานี้อาสาส่วนนั้น ๆ ให้เข้าใจอย่างกระจ่างชัดจนถึงระดับที่กลายเป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” ประจำเนื้อหาส่วนนั้น ๆ โดยผู้เรียนที่ได้เนื้อหาส่วนเดียวกันไปรวมกลุ่มกันเรียกว่า “กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ” (Expert group) เมื่อเข้าใจดีแล้วแต่ละคนกลับเข้ากลุ่มเดิมของตน (Home group) เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในหัวเรื่องของตนไปเสนอแก่สมาชิกในกลุ่ม เมื่อทั้งกลุ่มได้รับรู้เนื้อหาครบทุกส่วนแล้วทำการวัดผลด้วยการทดสอบทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นภาพรวมทั้งหมด โดยทำการทดสอบเป็นรายบุคคล และนำคะแนนของสมาชิกแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม (คิดคะแนนเหมือน STAD) กลุ่มที่ทำคะแนนรวมได้ดีเป็นผู้ได้รับรางวัล พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2541 : 43 - 46) ; สุริย์ บาวเออร์ (2535 : 19 - 20) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 68 - 74) ; สุนันท์ สังข์อ่อง (2541 : 74 - 80) และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา (2542 : 14 - 19) ได้เสนอรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการไว้อย่างสอดคล้องกันพบสรุปได้ 17 รูปแบบ ดังนี้

1. การพูดเป็นคู่
2. การเขียนเป็นคู่
3. การพูด
4. การเขียนรอบวง
5. การแก้ปัญหาด้วยการต่อภาพ
6. คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด
7. อภิปรายเป็นคู่
8. อภิปรายเป็นทีม
9. ทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว
10. มุมสนทนา
11. คู่ตรวจสอบ

12. เพื่อนเรียน
13. ร่วมกันคิด
14. ร่วมกันคิดทีละสาม (3 by 3 by 3)
15. วงกลมซ้อน
16. อยู่กับที่ - แยกไปหาความรู้ (One stay - two stray)
17. คัดเลือกคำตอบ (Pick your spot)

รูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่ามี 2 รูปแบบ คือ การเรียนแบบร่วมมืออย่างเป็นทางการและการเรียนแบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งทุกรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการเรียน มีการช่วยเหลือกันและกัน

1.5 เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 51) ได้รวบรวมเทคนิควิธีการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อให้ผู้สอนได้เลือกนำไปใช้ตามความเหมาะสมดังต่อไปนี้

1. การเล่าเรื่องรอบวง (Round robin) เป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มเล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่คุณกำลังศึกษา สิ่งที่คุณประทับใจให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มย่อยฟังทีละคน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนใช้เวลาเท่า ๆ กัน หรือใกล้เคียงกัน ในบางครั้งอาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ทำ จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อความหมายของผู้เรียน

2. มุมสนทนา (Comer) เป็นเทคนิคที่ช่วยสร้างความสามัคคีในชั้นเรียน ขั้นตอนการเรียนเริ่มต้นด้วยการจัดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยเข้าไปนั่งตามมุมหรือจุดต่าง ๆ ของห้องเรียน นักเรียนในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะช่วยกันคิดหาคำตอบสำหรับโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ที่ครูยกขึ้นมา หลังจากนั้นจะเปิดโอกาสให้สมาชิกในมุมใดมุมหนึ่ง อธิบายเรื่องราวที่ตนได้ศึกษาให้เพื่อนในมุมอื่นฟัง

3. คู่ตรวจสอบ (Pairs check) เป็นเทคนิคที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 หรือ 6 คน สมาชิกในกลุ่มจับคู่กันทำงาน เมื่อได้รับโจทย์ปัญหาหรือแบบฝึกหัดจากครู นักเรียนคนหนึ่งจะเป็นคนแก้โจทย์หรือตอบ และอีกคนหนึ่งทำหน้าที่เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาลง หลังจากทำโจทย์ข้อที่ 1 เสร็จ นักเรียนคู่นั้นจะสลับหน้าที่กันคือ ให้คนที่แก้โจทย์ข้อที่ผ่านมามีหน้าที่เป็นคนเสนอแนะ และให้คนที่เคยทำหน้าที่เสนอแนะไปทำหน้าที่แก้โจทย์ปัญหา เมื่อแก้โจทย์เสร็จครบแต่ละข้อ แต่ละคู่จะนำคำตอบมาแลกเปลี่ยนและตรวจสอบกับคำตอบของคู่อื่นในกลุ่ม

4. คู่คิด (Think - pair share) เป็นเทคนิคที่เริ่มจากการที่ครูตั้งโจทย์คำถามให้นักเรียนในชั้นตอบ แต่ก่อนที่นักเรียนจะตอบครู นักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบของตนเองก่อน หลังจากนั้นให้นำ

คำตอบของตนไปอภิปรายกับเพื่อนอีกคนหนึ่งที่นั่งติดกับตน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้อง หรือดีที่สุดแล้วจึงนำคำตอบนั้นมาเล่าให้เพื่อนฟังทั้งชั้น

5. เพื่อนเรียน (Partner) นักเรียนจับคู่เพื่อช่วยเหลือกันเรียน และทำความเข้าใจในเนื้อหาที่เป็นความคิดรวบยอดที่สำคัญ ในบางครั้งคู่หนึ่งไปขอคำแนะนำจากคู่อื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวดีกว่า และเช่นเดียวกันนักเรียนคู่นั้นเกิดความเข้าใจที่แจ่มชัดแล้วจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนคู่อื่น ๆ ต่อไป

6. การเรียนแบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เป็นกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาในบทเรียนหรือเอกสารที่กำหนดให้ สมาชิกแต่ละคนจะถูกกำหนดให้ศึกษาเนื้อหาแต่ละตอนที่แตกต่างกันนักเรียนที่ศึกษาหัวข้อเดียวกันจากทุก ๆ กลุ่มจะรวมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หลังจากศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจ จะร่วมกันคิดหาวิธีอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มประจำของตนฟัง นักเรียนแต่ละคนจะกลับมาที่กลุ่มประจำของตน แต่ละคนเล่าเรื่องที่ตนศึกษาให้เพื่อนในกลุ่มฟังจนเข้าใจ ครูทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ในช่วงสุดท้ายของการเรียนและให้รางวัล

7. กลุ่มร่วมมือ (Co - op Co - op) นักเรียนในห้องแบ่งเป็นกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มย่อย ร่วมกันศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยสมาชิกแต่ละคนจะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกัน หลังจากสมาชิกแต่ละคนทำงานตามที่ตนได้รับมอบหมายสำเร็จ สมาชิกในกลุ่มจะนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่มนำผลงานของกลุ่มเสนอต่อชั้นเรียน ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของสมาชิกทุกคน

8. การร่วมมือกันแข่งขัน (Team games tournaments หรือ TGT) แบบร่วมมือกันแข่งขันกระทำโดยการแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้มีความรู้ เพศ และความสามารถละกัน กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มแข่งขัน ซึ่งจะมีสมาชิกกลุ่มจำนวนเท่ากัน ส่วนกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เมื่อเริ่มเรียน ทุกกลุ่มจะศึกษาเนื้อหาที่ได้รับมอบหมายให้ชัดเจน หลังจากนั้นสมาชิกทุกคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 จะช่วยกันตั้งคำถาม โดยไม่จำเป็นต้องเขียนคำตอบแล้วนำไปมอบให้ผู้ประสานงานกลุ่มที่ 3 ในขณะที่เดียวกันสมาชิกทุกคนในกลุ่มที่ 1 หรือกลุ่มที่ 2 ก็จะตั้งคำถามให้สมาชิกในกลุ่มของตน เมื่อครบกำหนดเวลาผู้ประสานกลุ่มที่ 3 จะเรียกผู้แทนจากกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สลับกันออกมาจับสลากคำถามที่กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เขียนมาแล้วตอบคำถาม โดยให้กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มเฉลย ถ้าตอบถูกต้องจะได้คะแนนข้อละ 1 คะแนน และมีการรวมคะแนนเมื่อสิ้นสุดการแข่งขัน กลุ่มที่ได้รับคะแนนสูงกว่าจะได้รับคำชมเชย ส่วนกลุ่มที่ได้รับคะแนนต่ำกว่าจะได้รับการให้กำลังใจ สรุปผลการทำกิจกรรม สิ่งที่ได้เรียนรู้ และข้อเสนอแนะครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

9. ร่วมกันคิด (Numbered head together หรือ NHT) ร่วมกันคิดเป็นกิจกรรมที่เริ่มต้นด้วยครูถามคำถามแล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มย่อยช่วยกันคิดหาคำตอบ หลังจากนั้นครูจึงเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตอบคำถาม เหมาะสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ

จากข้อมูลของแต่ละเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแต่ละเทคนิควิธีล้วนแต่มีวัตถุประสงค์มุ่งให้สมาชิกในกลุ่มย่อยมีส่วนร่วมในปฏิบัติการกิจกรรมและนำผลงานหรือผลสำเร็จที่ได้มาเป็นผลงานของกลุ่ม ซึ่งมีเทคนิคการเรียนรู้หลายเทคนิคให้เลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม

1.6 ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ

นักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาวิจัยถึง ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 58 - 59) และพิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ (2541 : 40) กล่าวสอดคล้องกันดังนี้ การเรียนแบบร่วมมือจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหาการตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่และการยอมรับซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขพร้อม ๆ กับการพัฒนาความดีงามและความรู้ความสามารถ

สุรนันท์ สังข์อ่อง (2541 : 82) กล่าวว่า มีงานวิจัยหลายเรื่องในต่างประเทศได้ชี้ให้เห็นว่าการเรียนแบบร่วมมือ มีประโยชน์และให้คุณค่าอยู่หลายประการ ได้แก่

1. ทำให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น
2. ผู้เรียนสามารถจดจำในสิ่งที่เรียนได้นานขึ้น
3. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เหตุผล
4. ผู้เรียนรู้จักการเป็นผู้ให้
5. ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้น
6. ผู้เรียนรักโรงเรียน
7. การสร้างมิตรภาพกับผู้เรียนที่อยู่ต่างกลุ่มกันเป็นไปได้ด้วยดี
8. ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ดี
9. ผู้เรียนรักและเข้าใจครู
10. ผู้เรียนมีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองดี และไปในทางที่ถูกต้อง
11. ผู้เรียนมีโอกาสได้ช่วยเหลือสังคม
12. ผู้เรียนยินดีให้ความร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ

13. ผู้เรียนรักการทำงาน และมีใจจดจ่ออยู่กับงาน

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson. 1987 : 122) สรุปไว้ว่า การเรียนเป็นกลุ่มมีประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั้น เด็กเก่งได้รับผลดีหรือมีความรู้ดีเพิ่มมากขึ้นจากวิธีการเรียนแบบร่วมมือ เพราะเด็กเก่งมีโอกาสอภิปราย อธิบาย และสาธิตให้เพื่อนดู เด็กเก่งจึงมีโอกาสนับถือมากกว่าได้รับความคิดจากเพื่อนมาก จึงทำให้เกิดความคิดคล่องในวิชาที่เรียนมากขึ้นและการเรียนแบบร่วมมือไม่ทำให้การคิดวิเคราะห์ และการให้เหตุผลระดับสูงของเด็กเก่งลดลงเพราะวิธีสอนจะไม่เน้นการฝึกซ้ำแล้วซ้ำอีก เด็กมีเวลาในการเรียนหลักการวิเคราะห์ และการให้เหตุผลมากขึ้น จากการวิจัยพบว่า เด็กเก่งมักจะใช้วิธีการหรือยุทธวิธีในการแก้ปัญหา ระดับสูงเมื่อเรียนแบบร่วมมือ

บาร์ดูดี (Baroody. 1993 : 101 - 102) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่า ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เนื้อหาได้ดี ทำให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาและการใช้เหตุผล ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและช่วยเหลือกันภายในกลุ่มเพื่อนได้ คือด้านการอภิปราย ร่วมกับเพื่อนในกลุ่มช่วยช่วยให้นักเรียนได้แก้ปัญหาโดยคำนึงถึงบุคคลอื่น ทำให้นักเรียนตรวจสอบและปรับปรุงแนวคิดและคำตอบช่วยให้เข้าใจปัญหาของแต่ละคนในกลุ่มได้ดี เนื่องจากพื้นฐานความรู้ของแต่ละคนไม่เท่ากัน และการที่นักเรียนเข้าใจการแก้ปัญหาจากการทำงานกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความมั่นใจในตนเองและมีทักษะทางสังคมและทักษะการสื่อสารที่ดี

เอเรนด์ส (Arends. 1994 : 355 - 356) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือว่า สามารถพัฒนานักเรียนด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน คนที่เข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็สามารถช่วยเหลือคนที่ยังไม่เข้าใจในเรื่องนั้นได้ คนที่อธิบายให้เพื่อนฟังก็จะเข้าใจในเรื่องที่ตนเองอธิบายได้ดีมากยิ่งขึ้น และคนที่ได้รับการช่วยเหลือก็จะเข้าใจในสิ่งที่เพื่อนอธิบายง่ายยิ่งขึ้นเพราะเป็นการใช้ภาษาของผู้เรียนเอง นักเรียนจะกล้าพูดกล้าซักถามเพื่อน และสนใจการเรียนมากยิ่งขึ้นเพราะถือว่ามีส่วนร่วมในความสำเร็จของกลุ่ม

2. ด้านการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การที่บุคคลได้ทำงานร่วมกันก็จะทำให้คนนั้นมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพราะบุคคลได้เรียนรู้การยอมรับ การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เข้าใจและเห็นใจบุคคลในกลุ่ม และเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จก็จะรู้สึกยินดีร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้การแบ่งแยกลดน้อยลง และมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่นมากขึ้น

3. ด้านการฝึกทักษะการแก้ปัญหาด้านนี้พบว่าสำคัญที่สุดที่เป็นผลมาจากการเรียนแบบร่วมมือ เพราะนักเรียนได้เรียนรู้การแก้ปัญหาร่วมกัน เป็นทักษะที่นักเรียนนำไปใช้ต่อไป เมื่อ

ออกไปทำงานในสังคมกลุ่มใหญ่ที่ต้องการอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งถือว่าเป็นการติดต่อสื่อสารที่มีความสำคัญมากกว่าสิ่งใดทั้งหมด

นอกจากนี้งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือต่างชี้ตรงกันว่า

1. การเรียนแบบร่วมมือช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี นักเรียนในกลุ่มทุกคนจะช่วยเหลือแลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในบรรยากาศที่เป็นกันเอง และเปิดเผย
2. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือจะทำให้เกิดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย
3. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ช่วยลดปัญหาวิสัยทัศน์ในชั้นเรียน ทุกคนในห้องเรียนแบบร่วมมือจะให้กำลังใจยอมรับร่วมมือ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะรับผิดชอบในความสำเร็จของกลุ่ม
4. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ จะช่วยยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของทั้งชั้น
5. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ศึกษา ค้นคว้าทำงาน และแก้ปัญหาด้วยตนเอง
6. นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียนแบบร่วมมือ ส่วนใหญ่มีทักษะในการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาและมนุษยสัมพันธ์
7. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ จะช่วยเตรียมผู้เรียนให้ออกไปใช้ชีวิตในโลกของความเป็นจริง ซึ่งเป็นโลกที่อาศัยความร่วมมือมากกว่าการแข่งขันแบบเผชิญหน้า ห้องเรียนแบบร่วมมือจะสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตจริงในอนาคตของผู้เรียนภายหลังการสำเร็จการศึกษา

กล่าวโดยสรุป ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหาคัดสินใจ ฝึกการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขพร้อม ๆ กับการพัฒนาความดีงามและความรู้ความสามารถ ยกย่องระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของทั้งชั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับเทคนิค TGT ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและเนื้อหาวิชาที่ผู้วิจัยรับผิดชอบในการดำเนินการสอนอยู่ในปัจจุบันและยังสามารถช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันสูงขึ้นจากเดิม เป็นการสร้างสรรค์บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนได้รับการฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กระบวนการกลุ่มซึ่งทุกคนในกลุ่มต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดจนนักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง กล่าวพูดแสดงความคิดเห็น ฝึกทักษะการเรียนรู้ การบริหาร การจัดการ

และการเป็นผู้นำผู้ตามซึ่งสอดคล้องกับสภาพจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตที่ดีได้

2. แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD (Student team achievement divisions) เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) พัฒนาขึ้นโดยสลาบิน (Slavin) ผู้อำนวยการโครงการศึกษาระดับประถมศึกษา ศูนย์การวิจัยประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ สหรัฐอเมริกา และเป็นผู้เชี่ยวชาญการสอนคณิตศาสตร์ สลาบินได้พัฒนาเทคนิคนี้ขึ้นเพื่อขจัดปัญหาทางการศึกษา มุ่งเน้นทักษะการคิด การเรียนที่เป็นระบบ เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เรียนเป็นกลุ่มและเป็นวิธีสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เป็นการเรียนวิธีหนึ่งที่ครบวงจร ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การเรียนวิธีนี้แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 5 คน เน้นให้มีการแบ่งงานกันทำ ช่วยเหลือกันร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายในกลุ่มหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันซึ่งในการจัดแบ่งกลุ่ม อาจพิจารณาจากผลการเรียนหรือคะแนนสอบในภาคเรียนที่ผ่านมา ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยเหลือกันในการทำงานในเนื้อหานั้น ๆ แต่ในการทดสอบซึ่งจะทำเมื่อ เรียนจบเนื้อหานั้น ๆ แล้วจะเป็นการทดสอบรายบุคคลช่วยเหลือกันไม่ได้ คะแนนการสอบของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม มีการประกาศคะแนนของกลุ่ม ถ้ากลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็จะมีรางวัลด้วยและเมื่อเรียนครบ 5 - 6 สัปดาห์ ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนกลุ่มได้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD จึงเป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด เหตุผลซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในกลุ่มเพื่อเป็นแนวคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคลตลอดจนเพื่อที่จะเรียนรู้และรับผิดชอบงานของผู้อื่นเสมือนงานของตน โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ และความสำเร็จของกลุ่มในการเรียนแบบนี้สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงมี 3 ประการคือ

1. รางวัลของกลุ่ม ซึ่งได้รับเมื่อกลุ่มทำคะแนนถึงเกณฑ์ที่กำหนดให้
2. ผลความรับผิดชอบรายบุคคล หมายถึง ความสำเร็จของกลุ่มนั้น ขึ้นอยู่กับการที่สมาชิกทุก ๆ คนเข้าใจเนื้อหานั้น ๆ ดังนั้น สมาชิกทุกคนจะต้องช่วยกันอธิบายให้เข้าใจเพราะเมื่อมี

การทดสอบสมาชิกจะต้องทำด้วยตนเองเป็นรายบุคคลโดยไม่มีผู้ช่วยเหลือ แต่คะแนนที่ได้จากการสอบจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม

3. โอกาสสำเร็จเท่าเทียมกัน หมายถึง สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีโอกาสที่จะทำได้ดีที่สุด และประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นประสบการณ์ที่ทำงานร่วมกันจะช่วยพัฒนาสมาชิก ดังนั้นการช่วยเหลือสมาชิกทุกคนจึงมีค่า

สลาวิน (Slavin. 1995 : 4) กล่าวว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD นี้สามารถใช้ได้กับทุกวิชา ตั้งแต่คณิตศาสตร์ไปจนถึง ศิลปภาษา หรือสังคมศึกษา และใช้ได้กับระดับการเรียนรู้ตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย และเหมาะสมอย่างยิ่งกับรายวิชาที่มีการวางจุดประสงค์ไว้อย่างแน่ชัดโดยมีคำตอบที่ตายตัว เช่น คณิตศาสตร์ วิชาคำนวณต่าง ๆ การใช้ภาษา และภูมิศาสตร์ เป็นต้น

จุดประสงค์หลักของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ก็เพื่อที่จะจูงใจให้ผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้น กล้าแสดงออกและมีการช่วยเหลือกันในการทำความเข้าใจเนื้อหา นั้น ๆ อย่างแท้จริง สลาวิน (Slavin. 1995 : 54) กล่าวเพิ่มเติมว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เป็นวิธีการเรียนที่ง่ายที่สุดสำหรับครูในการเริ่มต้นใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือในห้องเรียน

ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD จะเห็นว่า เป็นวิธีเน้นความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือกันในกลุ่ม เป็นการฝึกทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียน และทำให้มองเห็นคุณค่าของการร่วมมือกันในการแสดงออกทางการเรียนรู้มากขึ้น

2.1 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอนคือ (Slavin. 1995 : 71 - 73)

1. การนำเสนอข้อมูล (Class presentation) ครูเป็นผู้นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการสอนตรงอาจเป็นการใช้เอกสารหรือการบรรยาย เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการสนใจที่จะเรียน การนำเสนอข้อมูลจะแตกต่างจากการสอนโดยทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ นักเรียนจะต้องมีความตั้งใจเพราะนักเรียนจะต้องปฏิบัติเอง และมีการทดสอบหลังจากจบบทเรียนหนึ่ง ๆ

2. การทำงานร่วมกัน (Teams) นักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4 - 5 คน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และเพศคละกัน หน้าที่สำคัญของกลุ่มคือการช่วยเหลือกันเรียนร่วมกันเตรียมสมาชิกเพื่อการทดสอบหลังจากครูสอนเนื้อหาจบแล้ว สมาชิกจะเข้ากลุ่มเรียนรู้และทำงานจากใบงาน อภิปรายปัญหาพร้อมกันรวมทั้งการตรวจสอบคำตอบการแก้ไขคำตอบ หัวใจสำคัญที่สมาชิกแต่ละคน ทุกคนจึงต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด สมาชิกเรียนรู้ให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกัน

3. การทดสอบ (Quizzes) เมื่อครูสอนไป 1 - 2 ครั้ง นักเรียนจะเข้าทำการทดสอบตามสาระที่เรียน ต่างคนต่างทำจะช่วยเหลือกันไม่ได้

4. การปรับปรุงคะแนน (Individual improvement scores) จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ นักเรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองให้สูงขึ้น

5. การตัดสินผลการเรียนของกลุ่ม (Team recognition) จะพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับผลความสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมเชย ใบประกาศนียบัตร รางวัล เป็นต้น

2.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD มีเทคนิค 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (Slavin. 1995 : 73 - 84)

1. การเตรียมการสอน (Preparation) ครูจะดำเนินการดังนี้

1.1 เนื้อหาของบทเรียนการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD คือ สามารถใช้ได้กับเนื้อหาต่าง ๆ ที่ครูสร้างขึ้นและโดยเฉพาะเนื้อหาโครงการการเรียนรู้แบบทีมแห่งมหาวิทยาลัย จอห์นฮอปกินส์เป็นผู้สร้างขึ้น แต่จะเป็นการง่ายถ้าครูผู้สอนสร้างขึ้นเอง โดยการทำเอกสารประกอบการสอนหรือใบงาน กระดาษคำตอบ และข้อทดสอบย่อยสำหรับเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละบท

1.2 การจัดกลุ่มผู้เรียน ในแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิก 4 คน เป็นนักเรียนที่มีความสามารถสูง 1 คน ปานกลาง 2 คนและอ่อน 1 คน ครูควรจัดกลุ่มให้นักเรียนเองเพราะถ้าให้นักเรียนจัดกลุ่มเอง นักเรียนจะเลือกคนที่ชอบพอกันสนิทสนมกันเท่านั้น ขั้นตอนในการจัดกลุ่มได้แก่

1.2.1 จะทำเอกสารสรุปเกี่ยวกับการเรียนเป็นกลุ่มให้แต่ละกลุ่ม

1.2.2 จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม โดยจัดเรียงนักเรียน ที่มีผลคะแนนสูงสุดไปถึงต่ำสุด ข้อมูลที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มได้จาก คะแนนการทดสอบจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด รองลงมาคือ การใช้ผลการเรียนระดับคะแนนวิชาที่ผ่านมา หรือบางครั้งขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของผู้สอนก็ได้

1.2.3 พิจารณาจำนวนกลุ่มในชั้นเรียน ในแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิก 4 คน ดังนั้นนักเรียนจะมีกลุ่มนั้นให้ใช้ 4 หารจำนวนนักเรียน เช่น ในห้องเรียนหนึ่งมีนักเรียน 32 คน ก็จะแบ่งได้ 8 กลุ่ม แต่ถ้าหารด้วย 4 ไม่ลงตัวก็จะมีสมาชิกมากกว่า 4 คน เช่น ในห้องเรียนมีนักเรียน 30 คน ก็สามารถแบ่งนักเรียนได้ 6 กลุ่ม โดยมีกลุ่ม 5 กลุ่ม ที่มีสมาชิก 4 คน และมี 2 กลุ่มที่มีสมาชิก 5 คน เป็นต้น

1.2.4 จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ในแต่ละกลุ่มมีความสมดุลกัน เพื่อให้แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถทางการเรียนตั้งแต่ ต่ำ ปานกลาง จนถึงสูง และระดับความสามารถโดยเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม ๆ ละเท่ากัน ซึ่งอาจจัดกลุ่มโดยอาศัยคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบก่อนหรือคะแนนจากผลการเรียนเดิม

1.2.5 การพิจารณาคะแนนพื้นฐาน คะแนนจากการทดสอบครั้งที่แล้วมา เมื่อครูใช้รูปแบบนี้และมีการทดสอบไป 2 - 3 ครั้ง แล้วจะนำคะแนนนี้มาเฉลี่ยเป็นคะแนนพื้นฐานหรืออาจใช้คะแนนผลการเรียนของปีที่ผ่านมา

2. รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ดังนี้

2.1 การสอน (Teaching) ครูใช้วิธีการสอนแบบโดยตรง (Direct instruction) หรืออภิปราย (Discussion) หรือเสนอโดยใช้เสียงและภาพ (Audiovisual presentations) จะใช้เวลา 1 - 2 คาบ ในการสอนบทเรียนหนึ่ง ๆ โดยดำเนินการตามแผนการสอนซึ่งในการนำเสนอบทเรียนนั้นควรจะครอบคลุมถึงการนำเข้าสู่บทเรียน การพัฒนาการฝึกโดยให้แนวปฏิบัติมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 การนำเข้าสู่บทเรียน (Opening) เป็นการเร้าใจของนักเรียนให้อยากรู้ อยากเห็น อยากเรียน เป็นการเริ่มเข้าสู่การนำเสนอบทเรียนเพราะ บอกนักเรียนถึงสิ่งที่จะเรียนว่าคืออะไรมีความสำคัญอย่างไร กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนด้วยการสาธิต การใช้อุปกรณ์ประกอบการอธิบาย หรือตัวอย่างปัญหาชีวิตจริงและเป็นการทบทวนสั้น ๆ เกี่ยวกับทักษะหรือข้อมูลที่นักเรียนรู้อยู่แล้ว

2.1.2 การพัฒนา (Development) เป็นขั้นที่จัดในขั้นนำเสนอบทเรียนบทเรียนครูอาจจะปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

2.1.2.1 ทดสอบโดยวัดตามจุดประสงค์

2.1.2.2 เน้นทักษะความเข้าใจไม่ใช่ความจำ

2.1.2.3 ยกสาระหรือทักษะต่าง ๆ โดยใช้อุปกรณ์สื่อที่เห็นชัดเจน

2.1.2.4 ประเมินความเข้าใจของนักเรียนบ่อย ๆ ด้วยการถามคำถาม

2.1.2.5 อธิบายว่าคำตอบนี้ทำไมจึงถูกต้องยกเว้นกรณีที่เห็นชัดแล้ว

2.1.2.6 เมื่อนักเรียนจับใจความสำคัญได้แล้วให้นำเข้าสู่สาระถัดไป

2.1.2.7 รักษาประเด็นที่กำลังเรียนอยู่ โดยการใช้คำถามต่าง ๆ และนำไปสู่บทเรียนทั้งบทอย่างรวดเร็ว

2.1.3 การฝึกโดยการให้แนวปฏิบัติ (Guided practice) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับบทเรียนที่นำเสนอ โดยแนะแนวทางให้ เพื่อให้ นักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติถือว่าเป็นขั้นการฝึกฝนอาจทำดังนี้

2.1.3.1 ให้นักเรียนทุกคนช่วยกันแก้ปัญหา หรือหาคำตอบสำหรับคำถามนั้น ๆ

2.1.3.2 สุ่มตัวอย่างนักเรียนเพื่อถาม ซึ่งวิธีนี้เป็นการกระตุ้นนักเรียนทุกคนเตรียมคำถามไว้

2.1.3.3 ไม่ควรให้งานที่ต้องใช้เวลา อาจให้นักเรียนเตรียมคำถาม 1 - 2 ข้อแล้วให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.2 การทำงานเป็นกลุ่ม (Team study) ใช้เวลา 1 - 2 คาบ ในการสอนบทเรียนหนึ่ง ๆ เอกสารที่ใช้ในขั้นนี้คือใบงานและกระดาษคำตอบกลุ่มละ 2 ใบ สำหรับกลุ่มหนึ่ง ๆ ในขณะที่เรียน สมาชิกในกลุ่มจะต้องเรียนรู้เนื้อหาที่นั้น ๆ ให้เข้าใจและช่วยกันทำงานในวันแรกของการเรียน ครูอธิบายถึงความหมายของการทำงานแบบร่วมมือและเทคนิคต่าง ๆ ในการเรียน

2.2.1 นักเรียนทุกคนต้องรับผิดชอบในการทำให้เพื่อนสมาชิกทุกคนเรียนรู้เนื้อหาให้กระจ่าง

2.2.2 นักเรียนจะต้องเสร็จสิ้นงานที่ได้รับมอบหมายได้เมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มเรียนรู้เนื้อหาที่นั้น ๆ จนกระจ่างแล้ว

2.2.3 นักเรียนควรจะขอความช่วยเหลือ จากเพื่อนในกลุ่มก่อนที่จะถามครู

2.2.4 นักเรียนในกลุ่มควรพูดคุยปรึกษากันแบบเบา ๆ นอกจากนี้ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนได้รับทราบกฎบางอย่าง เช่น

2.2.4.1 ให้จัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและไม่ทำเสียงดังรบกวนผู้อื่น

2.2.4.2 ให้เวลาประมาณ 5 นาที ในการตั้งชื่อกลุ่ม

2.2.4.3 แจกใบงานและกระดาษคำตอบ (กลุ่มละ 2 ชุด)

2.2.4.4 แลกเปลี่ยนความคิด อธิบายได้ตอบและแบ่งใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

2.2.4.5 ให้สมาชิกแต่ละคนอธิบายคำตอบแทนที่จะเป็นการตรวจคำตอบ

2.2.4.6 ใช้คำพูดที่สุภาพไม่ก้าวร้าวและไม่เถียงกันด้วยเรื่องส่วนตัว

2.2.4.7 เมื่อเกิดข้อขัดแย้งให้ใช้หลักประชาธิปไตย

2.2.4.8 ตรวจสอบผลงานและคำตอบของกลุ่มก่อนนำเสนอครู และสมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบผลงานกลุ่มเสมือนงานของตน

2.2.4.9 เน้นให้นักเรียนทราบว่า พวกเขาจะจบบทเรียนก็ต่อเมื่อแน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มทำคะแนนสอบได้ 100 %

2.2.4.10 ต้องแน่ใจว่านักเรียนศึกษาเนื้อหาในใบงานจริง ๆ ไม่ใช่ถือไว้เฉย ๆ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนจะต้องมีกระดาษคำตอบเพื่อเอาไว้ตรวจสอบคำตอบของตนเอง

และของสมาชิกในขณะที่เรียน ผู้เรียนอธิบายคำตอบกันด้วย แทนที่จะเป็นการตรวจคำตอบจากกระดาษคำตอบเท่านั้น

2.2.4.11 ผู้เรียนมีคำถามให้ถามครูให้ถามสมาชิกก่อนที่จะถามครูบทบาทของครู คือสังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยเดินดูทุกกลุ่ม และให้การช่วยเหลือเมื่อจำเป็น และนอกจากนี้ครูควรมีการซักถามกลุ่มเพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนไม่ว่าเป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้

2.3 การทดสอบ (Test) จะใช้เวลาในการทดสอบ 1 - 2 คาบ โดยการทดสอบเป็นรายบุคคล นักเรียนแต่ละคนได้รับกระดาษทดสอบคนละ 1 ชุด ในการทดสอบนั้นควรจะให้เวลาในการทำแบบทดสอบอย่างเพียงพอ แต่ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษากันในขณะที่ทำข้อสอบ เพราะต้องการให้นักเรียนแสดงให้เห็นว่าตนเรียนรู้อะไรบ้างจากบทเรียนนี้ในขณะที่ทำการทดสอบ นักเรียนจะต้องแยกโต๊ะจากกลุ่มให้มีการเปลี่ยนกระดาษคำตอบเพื่อเปลี่ยนกันตรวจกับผู้อื่น ได้หรือสะสมคะแนนเอาไว้เมื่อเรียนจบบทเรียนแล้ว

2.4 การตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม (Team recognition) การตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงคะแนนของแต่ละกลุ่มบุคคลที่มีการเพิ่มขึ้นทันที ที่ผู้สอนคำนวณคะแนนของผู้เรียนแต่ละคน ก็จะชี้ถึงคะแนนแต่ละคนที่เพิ่มขึ้นและจัดทำคะแนนกลุ่ม มีการให้รางวัลและประกาศนียบัตรชมเชยให้กับกลุ่มที่ทำคะแนนสูง ๆ ถ้าเป็นไปได้ครูควรบอกคะแนนในคาบถัดไปหลังจากการสอบ ซึ่งวิธีนี้ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงกันระหว่างการทำคะแนนให้ดีที่สุดกับตระหนักถึงความสำเร็จและได้รับรางวัล ซึ่งจะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนที่ดีด้วย กลุ่มจะได้รับรางวัลก็ต่อเมื่อก่อนนั้นได้รับความสำเร็จเหนือกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งจะตัดสินใจด้วยคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน แล้วจึงนำมาคำนวณเป็นคะแนนของกลุ่ม

2.3 การคิดคะแนน

การคิดคะแนนเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่นักเรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองให้สูงได้ในแต่ละครั้ง เป็นการแข่งขันด้วยตัวเอง ผลการสอบย่อยจะนำไปตัดสินกลุ่ม (Slavin, 1995 : 77 - 80) ได้ให้แนวทางในการประเมินกลุ่มประกอบด้วยกำหนัดคะแนนพื้นฐาน การทดสอบย่อย การปรับปรุงคะแนนและการตัดสินประเมินผลกลุ่มดังนี้

1. การกำหนดคะแนนพื้นฐาน (Base score) นักเรียนแต่ละคนต้องตั้งเป้าหมายของการเรียนว่า นักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ถ้านักเรียนทำงานที่ยากกว่าและทำคะแนนสอบได้ดีกว่าคะแนนที่ผ่านมา แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถทำคะแนนสูงขึ้นก็ปราศจากคะแนนสอบที่ปรับปรุง

จากการสอบที่ผ่านมา คะแนนสอบที่ผ่านมาเรียนว่า คะแนนพื้นฐาน (Base score : B) ได้มาจาก 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 คะแนน B ได้มาจากคะแนนเฉลี่ยจากการสอบที่ผ่านมานักเรียน หลังจากทีครู นำเสนอบทเรียนโดยใช้วิธี STAD

วิธีที่ 2 คะแนน B ได้มาจากคะแนนสอบครั้งสุดท้ายของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา จากคะแนนคิดคะแนนพื้นฐานดังกล่าว ในการศึกษาผู้วิจัยได้ใช้คิดคะแนนพื้นฐานโดย นำเอาผลคะแนนจากการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาคิดเป็น คะแนนพื้นฐานแล้วนำไปเปรียบเทียบเป็นคะแนนที่ต้องการ

ตัวอย่าง ประภาพร มีคะแนนจากการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในภาคเรียนที่ 1 เท่ากับ 70 คะแนน ดังนั้นคะแนนสอบพื้นฐานของประภาพร คือ 70 คะแนน และเมื่อนำไปเทียบคะแนนเต็ม 10 คะแนน ประภาพร จะมีคะแนนพื้นฐาน 7 คะแนน เป็นต้น

2. การหาคะแนนความก้าวหน้า (Improvement points : I) โดยการเปรียบเทียบคะแนน ย่อยกับคะแนนพื้นฐาน เพื่อหาความแตกต่างและปรับเป็นคะแนนก้าวหน้า ซึ่งมีเกณฑ์ดังตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 การหาคะแนนความก้าวหน้า

คะแนนสอบย่อย	คะแนนก้าวหน้า
คะแนนต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานมากกว่า 10 คะแนน	5
คะแนนต่ำกว่าคะแนนพื้นฐาน 1 - 9 คะแนน	10
คะแนนสูงกว่าคะแนนพื้นฐาน 1 - 10 คะแนน	20
คะแนนมากกว่า 10 คะแนน เหนือคะแนนพื้นฐาน	30

ที่มา : Slavin. 1995 : 80

จากตารางนี้ นำคะแนนพื้นฐาน คะแนนสอบย่อยและคะแนนสอบความก้าวหน้า บันทึก ในตารางคะแนนของแต่ละกลุ่มดังตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงการบันทึกคะแนนสอบและคะแนนความก้าวหน้า

ชื่อกลุ่ม ดอกบานชื่น	คะแนนสอบ ครั้งสุดท้ายของปี การศึกษาที่ผ่านมา	เรื่อง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	วันที่ 20 มิถุนายน 2550
ชื่อสมาชิก	คะแนนพื้นฐาน	คะแนนสอบย่อย	คะแนนความก้าวหน้า
ค.ช.สมใจ	80	95	30
ค.ช.สมหวัง	90	82	10
ค.ญ.สมปรารถนา	85	74	5
ค.ญ.สมรัก	75	79	20

ที่มา : ดัดแปลงจาก Slavin, 1995 : 81

จุดประสงค์ของการคิดคะแนนพื้นฐานและคะแนนความก้าวหน้าที่เพื่อที่จะให้นักเรียนทุกคนพยายามทำ คะแนนสูงสุดให้กับกลุ่มของตน ไม่ว่าจะคะแนนครั้งที่ผ่านมาจะอยู่ในระดับใดก็ตาม นักเรียนจะเข้าใจและเห็นว่าเป็นการยุติธรรม ที่จะเปรียบเทียบคะแนนของตนกับคะแนนที่ทำไว้ครั้งก่อน โดยไม่ต้องไปแข่งกับใคร เมื่อนักเรียนรู้เกณฑ์ล่วงหน้าทำให้ทราบว่า จะต้องใช้ความพยายามมากน้อยเพียงใด ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำให้กลุ่มได้คะแนนดีขึ้นได้เป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ

3. การคิดคะแนนกลุ่ม (Team score) โดยนำคะแนนก้าวหน้าของสมาชิกในกลุ่ม มาเฉลี่ยเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม เช่น กลุ่มดอกบานชื่น

ตาราง 4 แสดงบันทึกคะแนนความก้าวหน้าและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

สมาชิก	คะแนนพื้นฐาน	คะแนนสอบย่อย	คะแนนความก้าวหน้า
ค.ช.สมใจ	80	95	30
ค.ช.สมหวัง	90	82	10
ค.ญ.สมปรารถนา	85	74	5
ค.ญ.สมรัก	75	79	20
		คะแนนรวม	65
		คะแนนเฉลี่ย	16

ที่มา : ดัดแปลงจาก Slavin, 1995 : 81.

จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยไปเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มอื่น เพื่อที่จะหาคะแนนสูงสุดให้ได้รับรางวัล

2.4 การให้รางวัล

การให้รางวัลเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเรียนด้วยวิธีนี้ เพื่อเป็นการจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนทำงานให้ดีที่สุด เปิดโอกาสให้กลุ่มได้รับรางวัลมี 3 รางวัล ได้แก่ รางวัลยอดเยี่ยม (Super team) รางวัลดีมาก (Great team) และรางวัลดี (Good team) และใช้เกณฑ์การคิดคะแนนก้าวหน้าเป็นดังนี้

ตาราง 5 แสดงเกณฑ์การให้รางวัล

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม (Team average)	รางวัล (Award)
15	ดี
20	ดีมาก
25	ยอดเยี่ยม

ที่มา : Slavin, 1995 : 80

เกณฑ์เหล่านี้เป็นเกณฑ์ที่ตายตัว ดังนั้นกลุ่มใดจะได้รับรางวัลยอดเยี่ยมได้ กลุ่มนั้นจะต้องได้รับคะแนนสูงสุดกว่าคะแนนพื้นฐานของตนเอง และการที่จะได้รับรางวัลดีมากได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกในกลุ่มเกือบทุกคนได้คะแนนสูงกว่าคะแนนพื้นฐานของตัวเองตั้งแต่ 10 คะแนนขึ้นไป แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนอาจเปลี่ยนแปลงเกณฑ์นี้ได้

ครูอาจให้รางวัลเป็นสิ่งของ หรือใบประกาศนียบัตร เพื่อดึงดูดใจแก่สมาชิกภายในกลุ่ม เช่น กลุ่มที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม อาจจะได้ใบประกาศนียบัตรที่ใหญ่กว่ากลุ่มอื่น ๆ ที่ได้รับรางวัลดีมาก และสำหรับกลุ่มที่ได้รับรางวัลดีอาจจะได้รับคำชมเชยในห้องเรียน เท่านั้น ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้สอน โดยหลักการแล้วการให้รางวัลนี้เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้เรียนนั่นเอง

2.5 การบันทึกคะแนน

การเรียนตามวิธีของ STAD ครูควรจัดทำบันทึกคะแนน เพื่อให้นักเรียนได้ทราบพัฒนาการหรือความก้าวหน้าทางการเรียนของตนตลอดจนของสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย เมื่อนักเรียนทราบผลความก้าวหน้าทางการเรียนของตนแล้วจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้มีพัฒนาการทางการเรียนมากยิ่งขึ้นสำหรับการจัดทำแบบบันทึกคะแนนตามวิธี STAD ในที่นี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบดังนี้ (Slavin, 1995 : 178)

ตาราง 6 แสดงแบบใบบันทึกคะแนนของกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม.....

รายชื่อสมาชิก	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6

ที่มา : Slavin, 1995 : 178

$$\text{คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม} = \text{ผลรวมของคะแนนกลุ่ม} \times \text{จำนวนสมาชิกของกลุ่ม}$$

จุดประสงค์ของการคิดคะแนนพื้นฐานและคะแนนก้าวหน้าก็เพื่อให้นักเรียนทุกคนพยายามทำคะแนนสูงสุดให้กลุ่มของตน ไม่ว่าจะคะแนนครั้งที่ผ่านมาจะอยู่ในระดับใดก็ตาม นักเรียนจะเข้าใจและเห็นว่าเป็นการยุติธรรมที่จะเปรียบเทียบคะแนนของตนเองกับคะแนนที่ทำไว้ครั้งก่อน โดยที่ไม่ต้องไปแข่งขันกับใคร เมื่อนักเรียนรู้เกณฑ์ล่วงหน้าทำให้ทราบว่า จะต้องใช้ความพยายามมากน้อยเพียงใด ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำให้กลุ่มได้คะแนนดีขึ้นและได้เป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ

2.6 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

เพื่อให้เหมาะสมกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ประยุกต์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ของสลาวิน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นคำนวณคะแนนพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้
2. กระตุ้นและเร้าความสนใจ
3. ทบทวนความรู้เดิมที่จำเป็นต้องเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. แบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คน โดยลดความสามารถ

สูง : กลาง : ต่ำ สมาชิกจะทำหน้าที่ตามบทบาทต่างกันดังนี้

บทบาท “การประสานงาน” มีบทบาทคือประสานงานระหว่างกลุ่มของตนเอง กลุ่มอื่น และครูผู้จัดการเรียนการสอน จัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นในการเรียนและอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมให้สมาชิกเข้าใจตรงกัน

บทบาท “กระตุ้นเตือน” มีบทบาทคือ กระตุ้นเตือนสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมเตือน แนะนำให้เพื่อนทำกิจกรรมทุกขั้นตอนและให้กำลังใจในการทำกิจกรรมของเพื่อนทุกคนที่อยู่ในกลุ่ม

บทบาท “การตรวจสอบ” มีบทบาทคือ ตรวจสอบความเรียบร้อยของการปฏิบัติกิจกรรมในกลุ่มและตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจของเพื่อนในกลุ่ม

บทบาท “การสรุปงาน” มีบทบาทคือ สรุปประเด็นทั้งหมดให้เพื่อนในกลุ่มฟังและสรุปผลการอภิปรายให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

2. ขั้นนำเสนอบทเรียน โดยครูสอนความรู้ให้กับนักเรียน
3. นักเรียนทำงานกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นทดสอบ

นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 5 ขั้นสร้างความประทับใจ

ประกาศคะแนนของกลุ่มให้นักเรียนได้รู้ ให้คำชม รางวัล หรือใบประกาศนียบัตร ที่ทำคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เป็นการจูงใจนักเรียนให้ตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม

ขั้นที่ 6 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระการเรียนรู้

3. แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT (Team Games Tournaments)

3.1 ความเป็นมาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เกิดจากปัญหาการขาดแรงจูงใจในนักเรียนและมีผลงานวิจัยที่ทำให้เกิดการตื่นตัวของนักจิตวิทยาสาขาต่าง ๆ ในเรื่องนี้ปรากฏออกมาในปลายทศวรรษที่ 1960 ซึ่งว่าด้วยปัญหา

1. ค่านิยมในตัวนักเรียนไม่ได้รับการกระตุ้นให้ใฝ่รู้เชิงวิชาการ
2. ระดับความสามารถที่แตกต่างกันหลากหลายในชั้นเรียน
3. ผลการสอนแบบแข่งขันที่ปรากฏในหนังสือของ TGT มีผลดี ซึ่งปรากฏผลการวิจัย

ในโรงเรียน 3 โรงเรียน

จากปัญหาที่กล่าวมา การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT จึงเริ่มนำหลักการด้านต่าง ๆ เช่น กฎการแข่งขันเป็นทีม เกมทางวิชาการตลอดจนมีการเสริมแรงเข้ามาผสมผสานในชั้นเรียน ซึ่งหลักการดังกล่าวประกอบไปด้วย

กฎการแข่งขันเป็นทีม

เริ่มขึ้นในปลายทศวรรษ 1940 ในผลงานของนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ 4 กลุ่มเล็ก ๆ (Deutsch, 1949 ; Sherif and Sherif, 1953 ; Coleman, 1959 ; Bronfenbrenner, 1970) ในประสิทธิผลของการแข่งขันเป็นทีม โดยมีลักษณะร่วมมือภายในทีม และการแข่งขันระหว่างทีม ผลที่น่าทึ่งของการแข่งขันเป็นทีม ก็คือ ระดับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มจะค่อย ๆ สูงขึ้น และมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อน โดยมีการกระตุ้นซึ่งกันและกันเกิดขึ้นเองอย่างมาก

การจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนสภาพธรรมชาติที่มีหลายระดับในห้องเรียน ในการเพิ่มคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการสอนหรือแนะนำกันเองจะเป็นหัวใจของการร่วมมือภายในทีม ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน

เกมทางวิชาการ (Academic games) เกิดในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 เป็นช่วงที่มีการวิจัย เข้มข้นที่พัฒนาการใช้เกม เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน การใช้เกมในชั้นเรียน เป็นการใช้สภาพที่เป็นจริง เพื่อเพิ่มพลังความทะเยอทะยานต่อวิชาการและการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นสื่อในการสร้างค่านิยมนี้ ซึ่งเป็นช่วงที่เกมทางวิชาการมีความก้าวหน้าไป หลาย ๆ ส่วน (Boocock and Schild. 1968) มีผลงานของ อัลเลน และคนอื่น ๆ (Allen and others. 1970) ปรากฏออกมาหลายลักษณะในการพัฒนาเกม เช่น หนังสืออีควชัน (Equations) ของอัลเลน (Allen. 1969) จะมีเกมที่เป็นพื้นฐานแก่นักเรียนในห้องที่มีความแตกต่างทางความสามารถ อย่างมาก ดังนั้นการบูรณาการเกมเข้าไปในชั้นเรียนจึงช่วยพัฒนาเจตคติของนักเรียน และกระตุ้น ทักษะพื้นฐาน ในลักษณะผสมผสานวิธีการที่ไม่ได้เป็นเพียงการสอนอยู่ในรูปแบบเดิม ๆ แต่เพียง แบบเดียว

3.2 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

เป็นการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งครูนำมาใช้ในการเรียนการสอนโดยมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ (Slavin. 1990 : 4 - 7)

3.2.1 การสอนในชั้นเรียน (Class presentations) นักเรียนจะได้รับเนื้อหาซึ่งครูเป็นผู้สอนส่วนใหญ่ จะเป็นการบรรยาย อภิปราย และอาจใช้สื่อการสอนอื่น ๆ ประกอบด้วยก็ได้ การสอนในชั้นเรียนครูต้องเน้นว่า นักเรียนต้องให้ความสนใจเนื้อหาที่ครูสอนอย่างแท้จริงเพราะจะช่วย ให้กลุ่มประสบผลสำเร็จในการแข่งขัน

3.2.2 การจัดกลุ่ม (Team) แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียน 4 - 6 คน สมาชิกในกลุ่ม มีความแตกต่างกันในเรื่องความสามารถทางการเรียน สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการอธิบายเนื้อหา แลกเปลี่ยนความรู้ แก้ไขข้อผิดพลาดจากการเรียนของสมาชิกในกลุ่ม จุดเน้น ในกลุ่มคือ ทำให้ดีที่สุดเพื่อความสำเร็จของทีม มีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความรู้สึที่ดีต่อกัน มีความภูมิใจในตนเอง และยอมรับแนวคิดของผู้อื่น

3.2.3 เกม (Games) นักเรียนจะได้เล่นเกมซึ่งเกมนั้นจะเป็นใบงาน ใบคำถาม หรือ แบบฝึกทักษะ ซึ่งเป็นเกมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียนไปแล้วจากชั้นเรียนและจากการทำแบบฝึกหัด กับเพื่อนในกลุ่ม

3.2.4 การแข่งขัน (Tournaments) การแข่งขันจะจัดขึ้นท้ายคาบ หลังจากที่ครูได้สอนเนื้อหาแต่ละกลุ่มได้ฝึกคำถามจากแบบฝึกหัด การแข่งขันในครั้งแรกครูจะจัดให้นักเรียน นั่งประจำโต๊ะแข่งขัน โต๊ะละ 4 คน โดยนักเรียนที่มีความสามารถระดับเดียวกันจะแข่งขันกัน เมื่อแข่งขันเสร็จก็จะกลับไปยังกลุ่มเดิม แล้วนำคะแนนที่ได้มาเฉลี่ยเพื่อเป็นคะแนนของกลุ่มตน

3.2.5 ความสำเร็จของกลุ่ม (Team recognition) การที่กลุ่มจะได้รับรางวัลหรือคำชมเชย ก็ต่อเมื่อกลุ่มได้คะแนนเฉลี่ยสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนด ในส่วนนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครู

3.2.6 การแข่งขัน (Tournaments) การแข่งขันเชิงวิชาการ โดยผู้เล่นของแต่ละทีมที่มีศักยภาพทุก ๆ ด้านเท่าเทียมกันจะเป็นตัวแทนแข่งขันกันเพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจ นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดประจำโต๊ะแข่งขันจะได้คะแนน 10 คะแนน 8 คะแนน 6 คะแนน 4 คะแนน ตามลำดับ จากนั้นนำคะแนนของสมาชิกในทีมที่ไปแข่งขันตามโต๊ะต่าง ๆ มารวมกัน การที่จะตัดสินใจว่าทีมไหนจะได้รับรางวัล

3.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกม

การใช้เกมเป็นเครื่องมือในการสอนเริ่มในปี พ.ศ. 2500 โดยมีนักการศึกษาดัดแปลงเกมขึ้นจากเกมสงคราม (War game) และได้มีการพัฒนาแพร่หลายอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในสาขาทุกวิชาธุรกิจและการจัดการ การเล่นเกมได้พัฒนาขึ้นจากเกมที่ใช้อุปกรณ์ง่าย ๆ เช่น ดินสอ กระดาษ จนกระทั่งถึงเกมที่ใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ไฟฟ้าอื่น ๆ (วนา ชลประเวศ. 2526 : 13) กล่าวว่า เกมคือ กิจกรรมการเล่นแข่งขัน ซึ่งจะต้องมีแพ้ หรือ ชนะ ตามกติกาที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ โลเวล (Lovell. 1975 : 17) กล่าวว่า เกมจะเป็นคำถาม หรืออุปกรณ์ที่สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนหรือให้เล่นเพื่อให้หัดคิด ค้นหาหลักเกณฑ์ และนำมาสร้างความสนใจให้แข่งขันหรือเล่นซึ่งจะต้องมีแพ้หรือชนะตามกติกาที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ เมการรี่ (Megarry. 1985 : 45 - 77) กล่าวเช่นกันว่า เกม คือการเล่นที่มีผู้เล่นคนเดียวหรือหลายคนร่วมแข่งขันกัน หรือร่วมมือกันเพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกติกาที่ตกลงกัน สื่อหรืออุปกรณ์การเล่นที่กำหนดไว้ และการกำหนดระบบการให้คะแนนหรือวิธีการตัดสินผู้ชนะ ผู้แพ้ จากวิธีการที่กล่าวมาเป็นวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในทุก ๆ ด้านและยังเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกคิดหาเหตุผลส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล และก่อให้เกิดความร่วมมือ และสร้างเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนได้ดี

3.4 ประเภทของเกม

โลเวล (Lovell. 1975 : 186 - 187) ได้แบ่งเกมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เกมเบื้องต้น (Preliminary games) เป็นเกมที่สนุกสนาน พฤติกรรมการเล่นจะไม่เป็นแบบแผนการกระทำจะสัมพันธ์กับความคิดรวบยอดที่วางไว้น้อยมาก เหมาะกับเด็กระดับอนุบาลหรือเด็กเล็ก
2. เกมที่สร้างขึ้น (Structured games) เป็นเกมที่สร้างขึ้นอย่างมีจุดหมายแน่นอน การสร้างเกมจะสร้างไปตามแนวคิดของความคิดรวบยอดให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการ

3. เกมฝึกหัด (Practice games) เกมนี้จะช่วยเน้นความเข้าใจมากยิ่งขึ้น การจัดเกมให้เด็กควรจะได้เริ่มไปเป็นขั้นตอนตั้งแต่เกมเบื้องต้น โดยเฉพาะเนื้อหาที่เด็กเข้าใจช้า

กิลแมน โจน และแมรี่ (Gilman, Joan and Mary. 1976 : 657 - 661) ได้แบ่งประเภทของเกมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เกมพัฒนาการ (Developmental games) เป็นเกมส่งเสริมให้ผู้เล่นได้เรียนรู้มนต์ใหม่ ๆ

2. เกมยุทธวิธี (Strategy games) เป็นเกมที่ผู้เล่นคิดหาแนวทางเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์นั้น ๆ โดยเฉพาะ

3. เกมเสริมแรง (Reinforcement games) เป็นเกมที่จะช่วยให้ผู้เล่นได้เรียนรู้พื้นฐานต่าง ๆ และฝึกทักษะในการนำมนต์เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ไปใช้ได้

สำหรับเกมที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เป็นเกมการแข่งขันทางวิชาการ โดยสร้างขึ้นเพื่อทดสอบความเข้าใจของนักเรียน ในสาระสำคัญที่เรียนไปแล้วในแต่ละเรื่อง โดยยึดตามสาระสำคัญและจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ

3.5 ประโยชน์ของเกมต่อการจัดการเรียนรู้

เกม สามารถรื้อให้นักเรียนเกิดความสนใจและความตื่นตัวในการเรียนรู้ และยังช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียนได้อย่างกว้างขวางจากทักษะพื้นฐานสู่ความมีวินัยในตนเองการใช้เกมในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในห้องเรียนยังให้ประโยชน์ที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวแล้วดังต่อไปนี้ (Heimer and Trueblood. 1997 : 34)

1. เกมที่เหมาะสมสามารถช่วยเด็กที่มีปัญหาต่าง ๆ ทางการเรียนรู้ เช่น เด็กที่มีปัญหาในเรื่องของภาษา เป็นต้น

2. เกมสามารถช่วยนักเรียนซึ่งมีปัญหาทางด้านวินัยอันเกิดจากความเบื่อหน่ายในพฤติกรรมที่จำเจของการเรียนการสอนตามปกติ

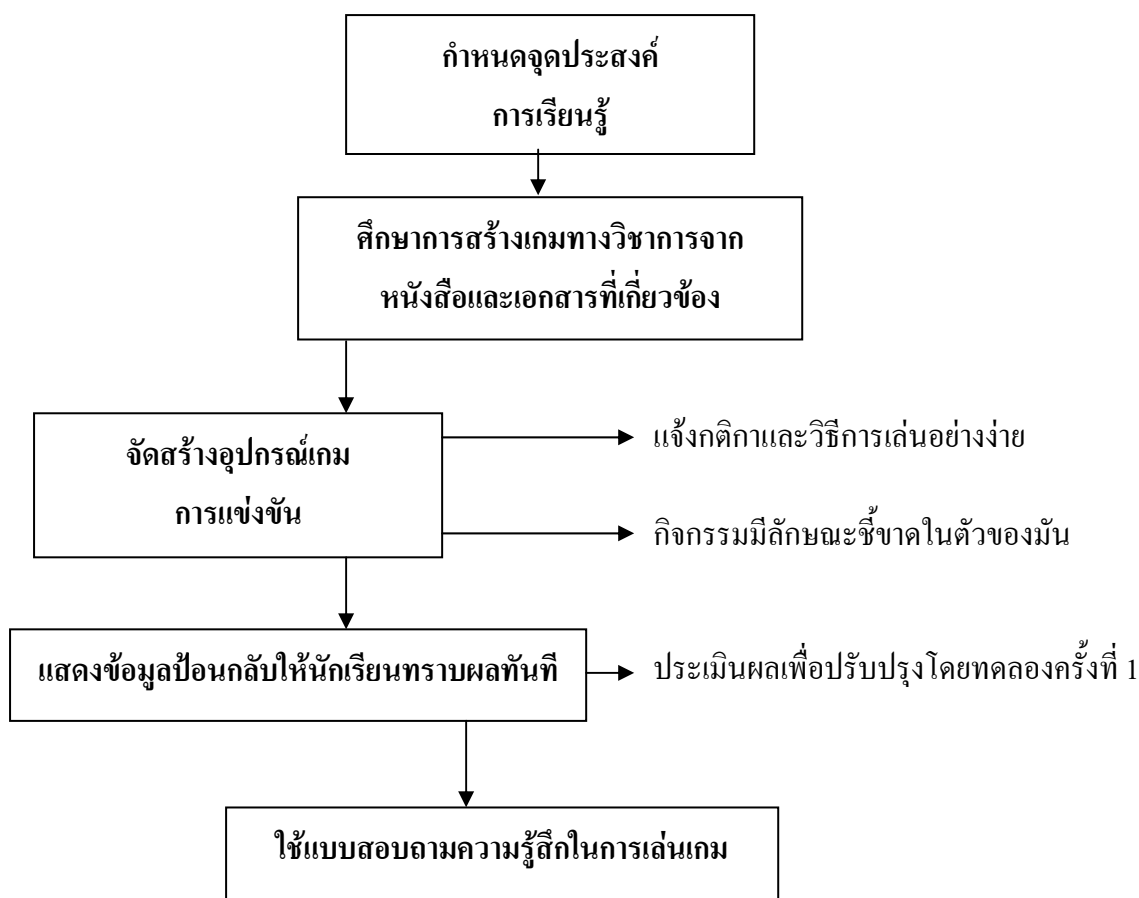
3. เกมช่วยส่งเสริมในด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและการอภิปรายปรึกษากัน

4. เกมสามารถใช้ในการบูรณาการต่าง ๆ และสามารถสร้างให้สอดคล้องกับความสนใจเฉพาะของนักเรียนได้ จากประโยชน์ของเกมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการใช้เกมประกอบการจัดการเรียนรู้นั้น นอกจากครูจะต้องคัดเลือกเกมที่เหมาะสมแล้ว ครูต้องสนุกสนานกับการเล่นด้วย และควรกดดันให้ผู้เรียนปฏิบัติตามกติกาเพื่อสร้างเสริมความมีวินัยในตนเอง

3.6 ขั้นตอนในการสร้างเกม

ทรูบลัด และแซบโบ (Trueblood and Szabo. 1974 : 404-408) ได้เสนอเกณฑ์ 7 ประการในการสร้างเกมขึ้นใช้ในห้องเรียน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน นั่นคือระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากผลของการเล่นเกม
2. จัดทำอุปกรณ์อย่างง่าย ที่จำเป็นต้องใช้
3. เขียนกติกา และวิธีการเล่นอย่างง่าย ๆ ให้กิจกรรมการเล่นดำเนินอย่างราบรื่นและมีลักษณะชี้ขาดโดยตัวของมันเอง
4. จัดเตรียมวิธีการในการให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้นักเรียนได้ทราบผลการปฏิบัติในทันที
5. สร้างเกมให้มีการเสี่ยงโชคเป็นส่วนประกอบด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้แข่งขันที่มีสมรรถภาพไม่เท่ากันมีโอกาสในการแพ้ ชนะ พอ ๆ กันทำให้การเล่นเกมสนุกสนานขึ้น
6. ทำอุปกรณ์การเล่นเกมที่สามารถดัดแปลงได้ เพื่อนำไปใช้ในเกมอื่น หรือวัตถุประสงค์อื่นได้ เพื่อประโยชน์สำคัญ คือ ประหยัดเวลาของครู ในการผลิตอุปกรณ์สำหรับใช้กับเกมใหม่ และป้องกันไม่ให้เกมหมดความหมายเนื่องจากนักเรียนรู้คำตอบเสียแล้ว อาจแก้ไขโดยการเปลี่ยนบัตรปัญหา
7. ประเมินผลเพื่อปรับปรุงเกม โดยการนำเกมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก สังเกตปฏิกิริยาของนักเรียน ประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และสอบถามความรู้สึกในการเล่นแต่ละเกม ดังนี้
 - 7.1 ท่านยินดีแนะนำให้เพื่อน ๆ ของท่านเล่นเกมนี้ด้วยใช่หรือไม่
 -----ใช่ -----ไม่ใช่
 - 7.2 ส่วนใดของเกมนี้ที่ท่านชอบมากที่สุด
 - 7.3 ท่านคิดว่าควรปรับปรุงเกมนี้อย่างไร

ภาพประกอบ 4 แสดงขั้นตอนการสร้างเกมทางวิชาการ

ที่มา : ชบา คำชื่น. 2533 : 33

3.7 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

สุลัดดา ลอยฟ้า (2536 : 35 - 37) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ไว้ว่า การสอนแบบนี้จะไม่มีการทดสอบแต่จะใช้วิธีการเล่นเกมการแข่งขันตอบปัญหาแทน ซึ่งการสอนแบบ TGT ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น

เนื้อหาของบทเรียนจะถูกเสนอต่อนักเรียนทั้งชั้น โดยครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนต้องใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมตามลักษณะของเนื้อหาบทเรียน โดยใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบ คำอธิบายของครูเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาของบทเรียน

2. การเรียนกลุ่มย่อย

เป็นการทำงานกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 4 คน กิจกรรมของกลุ่มจะอยู่ในรูปการอภิปรายหรือการแก้ปัญหาาร่วมกัน กลุ่มจะต้องทำให้ดีที่สุด เพื่อช่วยสมาชิกแต่ละคนของกลุ่ม ครูควรกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทราบว่างานของกลุ่มจะเดินได้ดีก็ต่อเมื่อสมาชิกในกลุ่มส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3. การเล่นเกมแข่งขันตอบปัญหา

เกมเป็นการแข่งขันตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจในบทเรียน เกมประกอบด้วยผู้เล่น 6 คน ซึ่งแต่ละคนจะเป็นตัวแทนของทีมย่อยแต่ละทีม การกำหนดให้นักเรียนเข้าทีมเล่นเกมจะยึดหลักนักเรียนที่มีความสามารถทัดเทียมกัน แข่งขันกัน กล่าวคือนักเรียนเก่งของแต่ละทีมแข่งขันกัน นักเรียนปานกลางแข่งขันกันและนักเรียนอ่อนแข่งขันกันดังแผนภาพ การที่นักเรียนที่มีความสามารถทัดเทียมกันจากแต่ละทีมมาทำการแข่งขันกันเพื่อให้นักเรียนแข่งขันกับตนเองและนักเรียนแต่ละคนมีโอกาสร่วมช่วยเหลือทีมประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน ถ้านักเรียนแต่ละคนเตรียมตัวให้ดีที่สุด การแข่งขันเกมจะกระทำประมาณ สัปดาห์ละหนึ่งครั้งหลังจากแข่งขันเกมไปแล้วสัปดาห์ต่อไปนักเรียนอาจจะถูกเปลี่ยนไปแข่งขันกับโต๊ะเกมอื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลการแข่งขันของสัปดาห์ก่อนว่า ผลการแข่งขันนั้นนักเรียนอยู่ในตำแหน่งใด ถ้าได้ตำแหน่งที่ 1 อาจถูกเลื่อนไปแข่งกันในโต๊ะที่มีเกมยากขึ้นกว่าเดิม เช่น ย้ายจากโต๊ะเกมที่ 4 ไปโต๊ะเกมที่ 3 เป็นต้น และเช่นกันก็ได้ตำแหน่งสุดท้ายก็อาจถูกเลื่อนลงไปแข่งขันในโต๊ะเกมที่ง่ายลง เช่น ย้ายลงจากโต๊ะที่ 2 ไปโต๊ะที่ 1 เป็นต้น

3.8 ความแตกต่างระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่ม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กับการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบเดิมมีความแตกต่างกันหลายประการ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT สมาชิกในทีมจะมีระดับความสามารถที่แตกต่างกันแต่การจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น สมาชิกในกลุ่มจะมีระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน

2. สมาชิกแต่ละคนในทีมของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT จะมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่ตามตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนมีประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนกลุ่มแบบเดิมจะใช้วิธีการคัดเลือกสมาชิกให้ทำหน้าที่ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานจึงมีเฉพาะผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้ทำหน้าที่เท่านั้น

3. การจัดการเรียนรู้เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT นั้นสมาชิกทีมมีความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกัน สนใจการทำงานของตนเองเท่า ๆ กับการทำงานของสมาชิกทีม ส่วนการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มส่วนมากสมาชิกไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน จะรับผิดชอบเฉพาะงานของตนเองเท่านั้น เช่น แบ่งงานกันทำแล้วนำผลงานนั้นมารวมกัน

4. จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT คือ การให้สมาชิกทุกคนใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานในทีม โดยยังคงรักษาสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกทีม ส่วนการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มนั้น มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำงานให้สำเร็จเท่านั้น

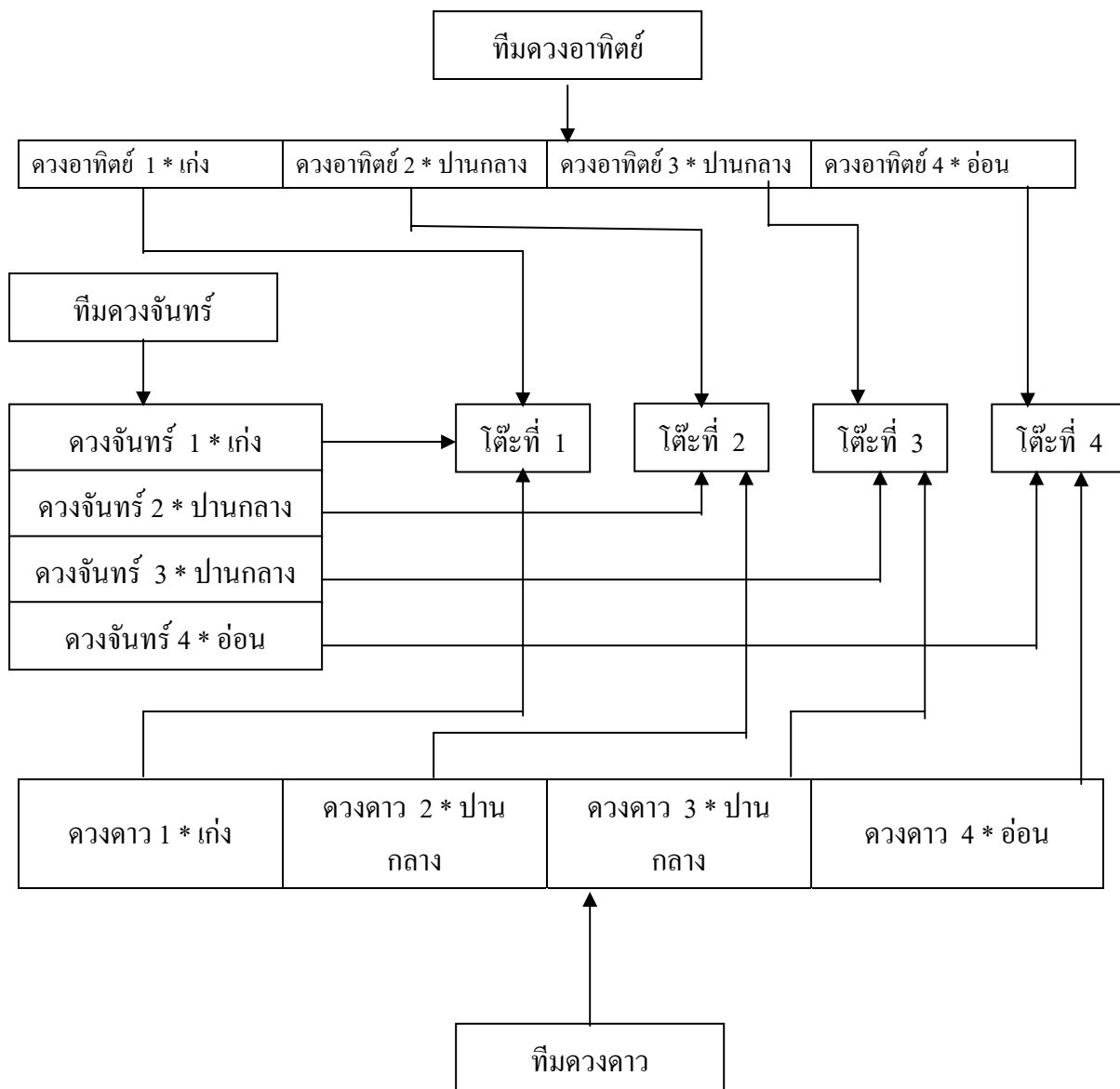
5. นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT จะได้รับการฝึกทักษะทางสังคมที่จำเป็นต้องใช้ในขณะทำงาน โดยจะฝึกก่อนเริ่มการเรียนการสอน แต่ทักษะเหล่านี้จะถูกกละเลยในการเรียนแบบเป็นกลุ่ม

6. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ครูเป็นผู้กำหนดวิธีการในการทำงาน เพื่อให้ทีมดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในการเรียนเป็นกลุ่มนั้นให้สมาชิกกลุ่มส่วนมากจัดการกันเองจากที่กล่าวมา สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้ กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ TGT กับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเดิม

การจัดการเรียนรู้แบบ TGT	การจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่ม
1. สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน	1. สมาชิกมีความสามารถใกล้เคียงกัน
2. ใช้วิธีสับเปลี่ยนกันปฏิบัติหน้าที่	2. วิธีคัดเลือกผู้ปฏิบัติหน้าที่
3. รับผิดชอบงานของตนเอง และทีม	3. รับผิดชอบเฉพาะงานของตนเอง
4. เน้นผลงานและสัมพันธ์ภาพ	4. เน้นเพียงผลงาน
5. มีการฝึกทักษะทางสังคม	5. ไม่มีการฝึกทักษะทางสังคม
6. มีวิธีการทำงานเป็นทีม	6. ไม่มีวิธีการทำงานกลุ่ม

รูปแบบของการส่งตัวแทนเข้าแข่งขันในการเรียนแบบ TGT

ภาพประกอบ 5 แสดงรูปแบบของการส่งตัวแทนเข้าแข่งขัน

ที่มา : สุลัดดา ลอยฟ้า. 2536 : 35 - 37

เพื่อให้เหมาะสมกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ประยุกต์ขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ของสลาบินดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้
2. กระตุ้นและเร้าความสนใจ
3. ทบทวนความรู้เดิมที่จำเป็นต้องเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. แบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คน โดยความสามารถ

สูง : กลาง : ต่ำ สมาชิกจะทำหน้าที่ต่างกันดังนี้

บทบาท “การประสานงาน” มีบทบาท คือ ประสานงานระหว่างกลุ่มของตนเอง กลุ่มอื่น และครูผู้จัดการเรียนการสอน จัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นในการเรียนและอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมให้สมาชิกเข้าใจตรงกัน

บทบาท “กระตุ้นเตือน” มีบทบาท คือ กระตุ้นเตือนสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมเตือน แนะนำให้เพื่อนทำกิจกรรมทุกขั้นตอนและให้กำลังใจในการทำกิจกรรมของเพื่อนทุกคนที่อยู่ในกลุ่ม

บทบาท “การตรวจสอบ” มีบทบาท คือ ตรวจสอบความเรียบร้อยของการปฏิบัติกิจกรรมในกลุ่มและตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจของเพื่อนในกลุ่ม

บทบาท “การสรุปงาน” มีบทบาท คือ สรุปประเด็นทั้งหมดให้เพื่อนในกลุ่มฟังและสรุปผลการอภิปรายให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

2. ขั้นนำเสนอบทเรียน โดยครูสอนความรู้ให้กับนักเรียน

3. นักเรียนทำงานกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นแข่งขัน

นักเรียนทุกคนแข่งขันเกมในเนื้อหาที่เรียน ตามระดับความสามารถทางการเรียน โดยจัดโต๊ะแข่งขันตามความสามารถ โต๊ะที่ 1 เด็กนักเรียนที่มีความสามารถสูง โต๊ะที่ 2 - 3 เด็กนักเรียนที่มีความสามารถปานกลาง โต๊ะที่ 4 เด็กนักเรียนที่มีความสามารถต่ำ

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างความประทับใจ

ประกาศคะแนนของกลุ่มให้นักเรียนได้รู้ ให้คำชม รางวัล หรือใบประกาศนียบัตร ที่ทำคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดเป็นการจูงใจนักเรียนให้ตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงเปรียบลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับเทคนิค TGT สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับเทคนิค TGT

ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD	ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT
1. สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน	1. สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน
2. มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกและสลับเปลี่ยนกันปฏิบัติหน้าที่	2. มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกและสลับเปลี่ยนกันปฏิบัติหน้าที่
3. ตระหนักในความสำเร็จของกลุ่ม	3. เน้นผลงานและสัมพันธภาพ
4. วัดความรู้และความเข้าใจจากการทำแบบทดสอบย่อย	4. วัดความรู้และความเข้าใจจากการเล่นเกมทางวิชาการ
5. มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน	5. ฝึกทักษะทางสังคม
6. เน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม	6. มีวิธีการทำงานเป็นทีม

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 2

4.1 ความหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เผด็จ กุลประดิษฐ์ (2540 : 5) ได้ให้ความหมาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าเป็นกลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน ตลอดจนการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

อารี วัชรเวียงชัย (2551 : 40) ให้ความหมายกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม จึงเน้นหนักให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

จากความหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สรุปว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่าง

มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทางสังคม จึงเน้นหนักให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

4.2 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กรมวิชาการ (2545 : 1) ได้ระบุว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนตลอด 12 ปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อม รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายของการ

พัฒนาความเป็นพลเมืองดีซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้น สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านความรู้ จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในด้านเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของวิชาต่าง ๆ ในสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา ปรัชญา และศาสนาตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้นในลักษณะบูรณาการ

2. ด้านทักษะกระบวนการ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะและกระบวนการต่างๆ เช่น ทักษะทางวิชาการ และทักษะทางสังคม เป็นต้น

3. ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติ และค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเองพึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่มรักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมสรีรวิทยาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข กิจกรรม การเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงาน

เป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

สรุปว่า ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมแล้ว ยังมีทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดี ตลอดจนการนำความรู้ทางจริยธรรมหลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเอง และสังคม ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.3 วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (กรมวิชาการ. 2545 : 2 - 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่มดังนี้

1. เป็นศาสตร์ที่บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้ศึกษาพร้อมที่จะเป็นผู้นำเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ
2. ได้บูรณาการสรรพความรู้ กระบวนการและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ตามเป้าหมายของท้องถิ่นและประเทศชาติการเรียนการสอนต้องใช้ข้อมูลความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ และระดับโลกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน
3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นปัญหาพร้อมสมัยร่วมกับเพื่อนและผู้ใหญ่สามารถแสดงจุดยืนในค่านิยมจริยธรรมของตนเองอย่างเปิดเผยและจริงใจขณะเดียวกันก็รับฟังเหตุผลของผู้ที่มีค่านิยมจริยธรรมที่แตกต่างจากตนเองอย่างตั้งใจ
4. การเรียนการสอนเป็นบรรยากาศของการส่งเสริมการคิดขั้นสูงในประเด็นหัวข้อที่ลึกซึ้งท้าทายผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างมีความหมายได้รับการประเมินที่เน้นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ทุกมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีการจัดเตรียมโครงการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเป็นจริงของสังคมที่ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนไปใช้ในการดำรงชีวิต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมไม่ได้มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในศาสตร์สังคมทุกสาขาเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการเฉพาะสาขา แต่อย่างไรก็ตามเป็นการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสิ่งแวดล้อมทุก ๆ ด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับตน ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเน้นประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ของเด็กโดยถือว่ากลุ่มผู้เรียนมีความสำคัญ มีครูเป็นมัลกุเทศก์ที่เชี่ยวชาญนำทางรวมทั้งการให้วิธีการจัดการเรียนการสอนหลายวิธี เป็นต้นว่าการจัดการเรียนการ

สอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบหน่วยการสอน การสอนแบบสถานการณ์จำลอง การสอนแบบแก้ปัญหา รวมทั้งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสอภิปรายและแสดง ความคิดเห็นทั้งโดยการทำงานกลุ่ม

จากแนวความคิดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่าวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสามารถใช้ได้ดีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้มีคุณค่าและทักษะที่พึงประสงค์ตามที่ต้องการ เพื่อที่จะได้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโอกาสต่อไป

4.4 สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กรมวิชาการ (2545 : 9) กล่าวว่า สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

องค์ความรู้ของสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ สาระหลักนี้มีความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อมศึกษา ประวัติศาสตร์ มนุษยวิทยาที่มุ่งให้มีความเข้าใจในเรื่อง มิติสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในโลก ความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และการดำรงชีวิตของมนุษย์อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ตาราง 9 มาตรฐานการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2

สาระ	มาตรฐานการเรียนรู้
สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	<p>มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม และมีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>

มาตรฐานทั้ง 2 ข้อ ในสาระภูมิศาสตร์ มีจุดเน้นที่ต่างกัน คือ มาตรฐานที่ ส 5.1 เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ ส 5.2 เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจถึงกาปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม และมีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

หัวข้อสำคัญที่เป็นกรอบความคิด การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนในสาระภูมิศาสตร์ดังนี้

1. ลักษณะของโลกทางกายภาพ
2. ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ
3. แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์
4. ภูมิสารสนเทศ
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม
6. การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีองค์ความรู้ประกอบด้วย 5 สาระคือ สาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และ

การดำเนินชีวิตในสังคม สาธารณรัฐศาสตร์ สาธารณรัฐศาสตร์ สาธารณรัฐศาสตร์ในสาธาณรัฐศาสตร์ มีหัวข้อสำคัญในการจัดการเรียนการสอน คือ เวลาและช่วงสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษย์ เหตุการณ์สำคัญ ความเป็นมาของชาติไทย บุคคลสำคัญของไทย รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

4.5 กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้ได้ผลดีนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับสาระทั้ง 5 สาระเพียงอย่างเดียว แต่ประสิทธิภาพการเรียนการสอนย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอนของครู อุปกรณ์ เป็นสำคัญ ในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในปัจจุบัน จึงต้องการเลือกสรรใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ เทคนิคประกอบการใช้ อุปกรณ์การสอนประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนบรรลุถึงจุดหมายในการเรียนซึ่ง จีรัทธ์ บัวสุวรรณ (2543 : 13) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การสอนโดยใช้วิธีการแก้ปัญหาซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นให้นักเรียนรู้จักคิดโดยผ่านกระบวนการสืบสวน วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้เหตุผล มีวิจารณญาณมากกว่าการสอนแบบเก่าที่เน้นให้นักเรียนท่องจำซึ่งครูเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด ส่วนนักเรียนจะกลายเป็นคนที่ไม่รู้อะไรเลย เพราะขาดประสบการณ์ในการใช้ความคิด ดังนั้นการสอนสังคมศึกษาแนวใหม่จึงเน้นในเรื่องการใช้ความคิด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตนักเรียนในอนาคต

2. การสอนแบบบรรยาย ยังคงจำเป็นต้องใช้ในการสอนสังคมศึกษาอยู่บ้างแต่ครูไม่ควรสอนบรรยายอยู่ตลอดเวลา ควรหาวิธีสอนอื่นมาใช้ด้วย การสอนแบบบรรยายนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และเนื้อหาดีมาก ถ้าครูเป็นผู้บรรยายที่ดีแต่นำไปใช้กับสภาพห้องเรียนอยู่ตลอดเวลาไม่ได้ การนำไปใช้ควรอยู่ในดุลยพินิจของครู

3. การสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนที่นำมาใช้กับวิชาสังคมศึกษาแนวใหม่ โดยเรื่องที่น่าอภิปรายนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นความรู้ที่ถูกต้องในลักษณะที่เป็นข้อเท็จจริงเสมอไป เพราะข้อเท็จจริงเหล่านั้น นักเรียนสามารถจะหาอ่านได้ด้วยตนเอง ครูอาจจะใช้คำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่า เพื่อตรวจสอบดูว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในข้อมูลที่สำคัญบางเรื่องเพียงใด

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2542 : 19 - 22) ได้กล่าวว่า ในยุคที่มีการปฏิรูปการศึกษาของไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา สังคมไทยจึงต้องการคนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินประเมินค่า เลือกรับข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม มีความรู้ทั้งหลักการและทักษะปฏิบัติที่มีมาตรฐานสูงเทียบเท่าสากล มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาสังคม ประเทศชาติ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเป็นประชาธิปไตย คงความเป็นไทย

รู้จักการศึกษาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืน ตลอดจนศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้น มิติใหม่ของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาของไทยได้แนวคิดมาจากคำสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีหลักการสำคัญ 4 ประการคือ

1. การเรียนรู้จะต้องบูรณาการในเรื่องของตนเองและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ทักษะชีวิต และการประกอบอาชีพ การเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม การเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง จัดโอกาสให้กับผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง แล้วนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาหรือสร้างสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เทคนิควิธีสอน เช่น Inquiry method, Co - operative leaning เป็นต้น นอกจากนั้นผู้สอนยังต้องฝึกกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้กระบวนการคิดและฝึกการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

3. การพัฒนาการเรียนรู้โดยภูมิปัญญาไทย หมายถึง รูปแบบการเรียนที่นำเอาเนื้อหาและหรือวิธีการสอนของภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เนื่องจากวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากร การที่สังคมโลกเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เยาวชนรู้เท่าทันโลก จึงต้องทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคนไทยเยาวชนไทยมีแหล่งความรู้สำหรับการศึกษตลอดชีวิต ได้แก่ เครือข่ายห้องสมุด หรือเครือข่ายวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ตลอดจนเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาโดยให้โอกาสเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น ทั้งในรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากแนวคิดสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ทำให้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบัน และอนาคตจะเป็นไปเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development) จึงมุ่งพัฒนาผู้เรียน คือ

1. การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องบูรณาการ เพื่อผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพราะความรู้ในศาสตร์เดียวไม่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

2. การจัดการเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จึงจะเป็นการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืน

3. การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงจะเป็นการศึกษาที่แท้จริง เพราะเป็นการศึกษาที่อยู่ในวิถีชีวิตรากเหง้า ภูมิปัญญา และทรัพยากรในชุมชน จึงจะเป็นการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงจะช่วยให้เป็นคนรู้เท่าทันโลก ทันเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการรู้วิชาสังคมศึกษา ได้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รู้จักการเรียนรู้ การค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเน้นให้มีการบูรณาการในสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง วิธีการสอนทุกวิธีเป็นประโยชน์และมีคุณค่าในตัวเอง และเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนได้ทั้งปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นเพื่อพัฒนานักเรียนครูจึงจำเป็นต้องแสวงหาเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ มาใช้ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และค่านิยมที่ถูกต้อง การสอนมุ่งให้นักเรียนเป็นสำคัญ และให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จาก การเรียนรู้จากอดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อจะได้เตรียมพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลา

4.6 คุณภาพของผู้เรียน จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กรมวิชาการ (2545 : 6) กล่าวว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะกระบวนการ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้งได้แสดงบทบาทและความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสภาพแวดล้อม

จากองค์ประกอบดังกล่าว จึงทำให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีจุดเน้นในการสร้างคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. ยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้ เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

2. ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย รวมทั้งถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามไว้เป็นมรดกของชาติเพื่อสันติสุข ของสังคมไทยและสังคมโลก

3. มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และสามารถนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ภาคภูมิใจในความเป็นไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน สามารถใช้วิธีการประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้

5. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นผู้สร้างวัฒนธรรม มีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากคุณภาพของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สรุปได้ว่า ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่เหมาะสมกับคนไทยและเป็นพลเมืองดีของชาติ ใช้ชีวิตในสังคมอย่างสันติมีคุณภาพโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และรู้เท่าทันต่อสังคมโลกเพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสันติสุข

4.7 การวัดผลและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม

สุนันท์ สลโกสุม (2545 : 5) กล่าวถึงหลักการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner - centered assessment) ว่ามีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นของการประเมินผู้เรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนเป็นสำคัญ การกำหนดมาตรฐานและการออกแบบระบบการประเมินผลควรเป็นผลที่เกิดจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถที่แท้จริงออกมาและสะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจและแรงตั้งใจในการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก กำกับ ดูแล และมีประเมินการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเอง คือ

1. การวัดความรู้ ทักษะกระบวนการและยุทธศาสตร์ที่ประเมินสอดคล้องตามที่ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตร และตามประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน
2. การประเมินและการตัดสินผลการเรียนใช้ข้อมูลจากผลการสอบแบบทดสอบ มาตรฐานประกอบกับผลการเรียนรู้ระหว่างเรียนที่เป็นพฤติกรรมผู้เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้อ การปฏิบัติงานและผลงานของผู้เรียน
3. การประเมินผลควรอาศัยข้อมูลจากการปฏิบัติภาระที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติให้สอดคล้องกับงานที่เป็นสภาพจริง และสอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้อในชั้นเรียน
4. การประเมินในชั้นเรียนควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลระยะยาวสำหรับใช้เป็นหลักฐานการพัฒนา และความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
5. การประเมินควรจะรวมถึงการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียน
6. การประเมินต้องเป็นธรรมกับผู้เรียนทุกคน โดยไม่มีความลำเอียงทางพื้นฐานทางวัฒนธรรมภาษา เชื้อชาติ เพศ และภูมิหลังทางผลสัมฤทธิ์

7. การวัดผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน และผลการสอบวัด ผู้สอนต้องพิจารณาคำตอบที่เป็นไปได้และสมเหตุสมผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการทำงานที่ผิดพลาด หรือการสอบที่บกพร่องนั้น

8. การประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออก ความรู้ ความเข้าใจทักษะกระบวนการที่สร้างสรรค์และเป็นอิสระ

การวัดผลและประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังลักษณะที่กล่าวเบื้องต้น ได้เน้นให้เห็นถึงการสร้างสมในเรื่องของค่านิยมจิตพิสัยที่จำเป็นในการมีระเบียบ มีความรับผิดชอบในหน้าที่และก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีงามและสามารถสร้างสรรค์วิถีของการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

5. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการทำงานร่วมกัน

5.1 ความหมายของทักษะ

คูวิลล ว่องวานิช (2535 : 485) ได้กล่าวถึงความหมายของทักษะไว้ว่าเป็นความสามารถที่เป็นผลมาจากการฝึกฝนหรือการปฏิบัติจนเกิดความชำนาญเกี่ยวข้องกับการใช้มือหรืออวัยวะทางกาย การใช้กล้ามเนื้อแสดงการทำงานออกมาให้เห็น

อัจฉราพร ทรัพย์แก้ว (2536 : 25) ได้กล่าวถึงความหมายของทักษะไว้ว่าทักษะ หมายถึง การกระทำใด ๆ ด้วยความชำนาญที่เกิดจากประสบการณ์และการฝึกฝน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ใหม่เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กู๊ด (Good. 1973 : 536) ได้ให้ความหมายของทักษะว่าหมายถึงการเรียนรู้ การปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่ทำให้คล่องแคล่วและถูกต้องและแม่นยำ ทั้งในด้านกิจกรรมทางกายและทางสมอง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะ หมายถึง การทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ด้วยความชำนาญสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ใหม่เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ทักษะจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความรู้และฝึกฝนเป็นระยะเวลายาวนาน

5.2 ความหมายของการทำงานร่วมกัน

นิพนธ์ จิตต์ภักดี (2528 : 43) กล่าวถึงความหมายของการทำงานร่วมกันว่าหมายถึง การที่บุคคลหลาย ๆ คนมาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างเดียวกัน ทุกคนในกลุ่มมีใจตรงกัน ตั้งใจ ทำงานร่วมกันเต็มที่สุดฝีมือ และประสานกันอย่างดี เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบด้วยตัวเองให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

สุวกิจ ศรีปีตธา (2536 : 33) ได้อธิบายความหมายของการทำงานร่วมกันว่า เป็นการ ทำงานของคนตั้งแต่ 3 คน หรือมากกว่ามาทำงานร่วมกันอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ดังนั้นการทำงานร่วมกันอาจจะมีทั้งการทำงานระยะเวลายาวสั้น หรือระยะเวลายาวก็ได้ แล้วแต่ จุดมุ่งหมายของงานและลักษณะที่ทำ

สามารถ สุขาวงศ์ (2537 : 49) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ย่อมต้องสื่อสารและมีความสัมพันธ์ กับบุคคลอื่น ซึ่งหมายถึงเราต้องอยู่ในสังคม ด้วยเหตุนี้การทำงานกลุ่มจึงต้องจัดขึ้นมาโดยมี จุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ได้เติบโตและพัฒนาทักษะทางสังคมและปฏิสัมพันธ์กับ บุคคลอื่น ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ผู้ที่เข้าร่วมทำงานจะพยายามช่วยเหลือแต่ละบุคคล เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

นรินทร์ กระพี้แดง (2543 : 50) ได้อธิบายความหมายของการทำงานร่วมกันว่าเป็นการ ปฏิบัติกิจกรรมหรือการกระทำภารกิจร่วมกันของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มี การร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของการทำงานร่วมกัน พอสรุปได้ดังนี้ การทำงานร่วมกัน หมายถึง การ กระทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลหลาย ๆ คน โดยที่ทุกคนในกลุ่มต่างทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน และประสานงานกันอย่างเต็มที่ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุ จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

ดังนั้นจากความหมายของคำว่า “ทักษะและการทำงานร่วมกัน” อาจกล่าวได้ว่าทักษะการ ทำงานร่วมกัน เป็นลักษณะของการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของบุคคลในกลุ่ม ซึ่งมีการวางแผนและ กำหนดเป้าหมายร่วมกันยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนใช้ความรู้ ความสามารถและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ด้วยความชำนาญ สามารถ นำไปประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ใหม่เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 องค์ประกอบของการทำงานร่วมกัน

นิพนธ์ จิตต์ภักดี (2528 : 5) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญของการทำงาน ร่วมกันของกลุ่มหรือหมู่คณะให้มีประสิทธิภาพสูงสุดไว้ ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่แน่นอนชัดเจน
2. มีการยอมรับความแตกต่างกันของบุคคลในกลุ่ม
3. บุคคลในกลุ่มร่วมมือร่วมใจกันทำงานไม่แข่งขัน
4. กลุ่มมีบรรยากาศในการทำงานที่ดี
5. การสื่อข้อความในกลุ่มเป็นไปโดยสะดวก

6. ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของกลุ่ม
 7. มาตรฐานในการปฏิบัติงานของกลุ่มทุกคนให้การยอมรับ
 8. มีการยึดเหนี่ยวในกลุ่มสูง
 9. มีการกำหนดบทบาทของบุคคลในกลุ่มอย่างชัดเจน
 10. มีการทบทวน ประเมินผล และแก้ไขผลงานของกลุ่มเสมอ
- ทั้งนี้การทำงานร่วมกันของบุคคลในกลุ่ม จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ

ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านสมาชิกในกลุ่ม ทีมงานจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น สมาชิกในกลุ่มควรมีคุณสมบัติอย่างน้อย 4 ประการ

1.1 มีเจตนาที่ดีและตั้งใจทำงาน หมายถึง ความอยากที่จะทำงานร่วมกัน รักดีและซื่อตรงต่อกลุ่ม ยึดมั่นในอุดมการณ์ของกลุ่ม ยอมรับวัตถุประสงค์ที่ได้ช่วยกันกำหนดไว้

1.2 ทักษะในการทำงานนั้น คือเชื่อในความสามารถในเพื่อนสมาชิกด้วยกันและพร้อมที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.3 มีความร่วมมือและประสานงานกันอย่างดี หมายถึง มีการติดต่อสื่อสารและประสานงานระหว่างสมาชิกด้วยความยินดี มีความรู้สึกว่าคุณค่าของทุกคนในกลุ่มมีความสำคัญและยอมรับซึ่งกันและกัน มีการยืดหยุ่นบทบาทที่แสดงภาวะผู้นำ

1.4 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คือมีความไว้วางใจที่จะตระหนักถึงความต้องการ และความรู้สึกของบุคคลอื่นในกลุ่ม พยายามปรับค่านิยมให้กลมกลืนกัน มีความไว้วางใจกัน และพยายามเข้าใจพฤติกรรมของคนอื่น

2. องค์ประกอบด้านผู้นำกลุ่ม ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มควรมีผู้นำที่มีความสามารถ คุณสมบัติของผู้นำที่ดี คือ อดทน ตั้งใจจริง ไม่หุนหันองใจในความล่าช้าและไม่ค่อยก้าวหน้าของกลุ่ม เมื่อเผชิญปัญหาของกลุ่มก็ยอมรับผิดได้ พยายามให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง ไม่บังคับกลุ่มในการตัดสินใจและเปิดโอกาสให้เพื่อนได้เป็นผู้นำกลุ่มบ้าง ที่สำคัญ คือ มีความสามารถในการชักจูงให้สมาชิกเกิดความร่วมมือร่วมใจ

2.2 มีความสามารถจัดความขัดแย้งของกลุ่มสามารถใช้ความขัดแย้งนั้น ๆ ในทางเสริม เพราะความขัดแย้งยอมเกิดขึ้นได้เสมอในกลุ่มซึ่งอาจก่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่งานของกลุ่มได้ ถ้าเราเชื่อว่า ความคิดที่แตกต่างกันนั้นจะทำให้เกิดเป้าหมายและวิธีการที่ดีกว่าเดิมได้ อย่งไรก็ตามความขัดแย้งนี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของกลุ่มเหมือนกัน ดังนั้นกลุ่มที่ดีควรจะรู้ว่าทำอย่างไรจึงจะใช้ความขัดแย้งของกลุ่มให้เป็นไปในทางสร้างเสริมได้ มีเทคนิคในการจูงใจสมาชิก

- 2.3 เอาใจใส่กลุ่ม เพิ่มพูนความรู้ให้แก่สมาชิกให้เขามีความเชื่อมั่นที่จะทำงาน
- 2.4 มีความเข้าใจในพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน
- 2.5 มีความรอบรู้และมีความรู้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน การติดตามผลงาน
3. องค์ประกอบด้านการจัดกลุ่ม มีองค์ประกอบสำคัญดังนี้
 - 3.1 มีเป้าหมายของกลุ่มชัดเจนมีขอบเขตแน่นอน
 - 3.2 มีกลไกย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงผลงาน
 - 3.3 มีวิธีการทำงานของกลุ่มอย่างมีระบบซึ่งสมาชิกเข้าใจเป็นอย่างดี
 - 3.4 มีรูปแบบประสานงานอย่างดีเกิดความยึดเหนี่ยวกันในกลุ่ม
 - 3.5 มีการแสวงหาวิธีการที่ดีอยู่เสมอ
 - 3.6 มีการจัดเงื่อนไขเสริมพลังกลุ่มได้ดี

เอกชัย กี่สุพันธ์ (2530 : 98 - 99) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการทำงานร่วมกันซึ่งจะมีผลทำให้งานของกลุ่มบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. มีการกำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานที่ชัดเจน
 2. สมาชิกทุกคนของกลุ่มรับรู้ นโยบาย จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานกลุ่มอย่างทั่วถึง ด้วยความเข้าใจที่ตรงกัน
 3. สมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับงานของตนเองให้มากที่สุด
 4. การกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกต้องมีความชัดเจนและเข้าใจตรงกัน
 5. การสื่อสารแบบเปิด (Open communication) เพื่อให้สมาชิกรับทราบข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารแบบบนลงหรือแบบล่างขึ้นก็ตาม
 6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ
 7. แก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะมาจากสาเหตุก็ตาม ต้องคำนึงถึงความพร้อมของทุกฝ่ายเป็นสำคัญ
 8. ต้องมีความเชื่อและไว้วางใจกันและกันในหมู่สมาชิกของกลุ่ม
 9. สมาชิกแต่ละคนมีความจริงใจ และมีความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม และหน่วยงาน
- สุรีย์ บาวเออร์ (2535 : 15) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การเรียนการทำงานร่วมกันของกลุ่มมีประสิทธิภาพ คือ
1. นักเรียนต้องรู้จักทำงานเพื่อกลุ่ม
 2. ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลรวมของสมาชิกในกลุ่ม

3. ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม

4. นักเรียนมีความสามารถสูงกว่าจะต้องช่วยเหลือสมาชิกอื่น ๆ

นาตยา ปีถันธนานนท์ (2537 : 202 - 204) ได้เสนอแนวทางการจัดกลุ่ม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และหัวหน้ากลุ่มไว้ดังนี้

1. การจัดการกลุ่มต้องคำนึงถึงความสามารถ และความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลก่อน

2. เริ่มทำงานกลุ่มอย่างช้า ๆ ก่อน เพื่อให้กลุ่มทำงานอย่างช้า ๆ โดยให้นักเรียนทำงานกลุ่มละ 2 คนก่อนแล้วจึงเลือกเด็กที่เป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบ เป็นปัจจัยสำคัญในกลุ่มแรก ซึ่งเป็นกลุ่มที่สมาชิกไม่ควรเกิด 5 คน

3. ทำงานง่าย ๆ ก่อน เพื่อให้กลุ่มทำงานถูกต้องและประสบผลสำเร็จในการทำงาน

4. นักเรียนที่เหลืออยู่ในชั้นต้องมีงานเป็นรายบุคคล ขณะที่ผู้สอนให้คำแนะนำและเสนอแนะในกลุ่มย่อย ผู้นำอาจจะมาจากการเลือกของสมาชิกในกลุ่มหรือจากการแต่งตั้งก็ได้ ผู้สอนควรอธิบายถึงลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย และเริ่มอธิบายถึงความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มย่อย

5. ต้องมีแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน เพราะจะทำให้ นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการศึกษาข้อมูล เมื่อคุ้นเคยกับการทำงานกลุ่ม

6. เข้าพบกลุ่มย่อยทุกวัน ๆ ประมาณ 2 - 3 นาทีก่อนที่จะเริ่มทำงานและหลังจากจบชั่วโมงทำงาน เพื่อผู้สอนจะได้รู้ว่านักเรียนได้ดำเนินการตามแผนหรือไม่ ถ้าเป็นไปได้ควรให้นักเรียนได้รายงานความก้าวหน้าของการทำงานกลุ่มของตนเองต่อกลุ่มอื่น ๆ ควรมีการสรุปและประเมินผลงานทุกคาบของการทำงาน

7. ให้คำแนะนำและช่วยเหลือพิเศษถึงวิธีดำเนินงานของกลุ่ม และวิธีรายงานผลว่าเขากำลังทำอะไร

8. นำเสนอผลงานหน้าชั้นอย่างสั้น ๆ รวบรวม และนำเสนอ โดยให้สมาชิกอธิบายสั้น ๆ ว่าเขาได้ทำงานกลุ่มอย่างไร

9. การนำเสนอผลงานกลุ่มอื่น ๆ ตามข้อ 8 เท่าที่สามารถทำได้โดยให้นักเรียนที่มีประสบการณ์มานำเสนอ และให้ผู้สอนสังเกตอย่างถี่ถ้วนว่านักเรียนคนไหนที่ต้องการการดูแลมากเป็นพิเศษ และนักเรียนที่มีความรับผิดชอบและทำงานดีในกลุ่ม

10. นักเรียนทั้งหมดได้ทำงานกลุ่มย่อย ๆ ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดอาจจะมีมากกว่า 1 กลุ่ม ที่สามารถทำงานเพียงครั้งเดียว นักเรียนทั้งหมดควรจะทำงานกลุ่มย่อย ๆ ได้พร้อมเพรียงกัน

ในเวลาเดียวกัน เมื่อความพยายามที่จะทำงานกลุ่มสำเร็จลง ควรมีการทบทวนจุดประสงค์ของกลุ่ม ว่ามีความชัดเจนหรือเปล่า เพื่อจะทำให้การประเมินผลออกมาถูกต้อง

การพยายามให้นักเรียนทำงานกลุ่มย่อยนั้น ผู้สอนควรจะอภิปรายในชั้นเรียนถึงความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ซึ่งมีประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก ถ้าจะมีการสรุปสิ่งนั้นและเขียนคิดไว้ที่หน้าห้อง จะทำให้นักเรียนทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินผลงานกลุ่มของนักเรียน มาตรฐานการวัดต่าง ๆ ต้องดูจากอายุของนักเรียนโดยทั่วไป ซึ่งจาโรลิเมก (Jarolimek) ได้เสนอแนะลักษณะของสมาชิกในกลุ่มและผู้นำกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้คือ

ลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม

1. ต้องช่วยดำเนินการตามแผน
2. ต้องแบ่งเบาภาระของผู้นำ (ช่วยทำงาน)
3. ทำงานโดยไม่รบกวนสมาชิกในกลุ่มอื่น
4. ขอหรือถามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม
5. เลือกความคิดที่ดีเท่านั้นในการทำงานกลุ่มให้ดีที่สุด
6. มีความสุขในการทำงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม
7. ทำให้สมาชิกในกลุ่มรู้สึกอบอุ่นและยินดีที่ได้ร่วมงาน
8. มีความสุภาพอ่อนโยนและนับถือความคิดของผู้อื่น
9. ให้การสนับสนุนการตัดสินใจของกลุ่ม

ลักษณะของผู้นำกลุ่ม

1. ทำให้สมาชิกทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม
2. ให้กำลังใจทุกคนโดยใช้คำพูดว่า “คุณทำงานได้ดี”
3. รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
4. ให้สมาชิกในกลุ่มตัดสินใจเองว่าอะไรคือความคิดที่ดีที่สุด
5. พยายามให้การทำงานของกลุ่มมีความคล่องตัวตามแนวทางที่ควรจะเป็น
6. พยายามรักษาความเป็นผู้นำที่ไม่ใช่บังคับ เผด็จการ
7. ทำหน้าที่ช่วยให้กลุ่มรู้ว่าจะทำอะไร

สุขุมธนา พรหมบุญ (2540 : 66) กล่าวถึงทักษะการอยู่ร่วมกันและการทำงานเป็นกลุ่ม

ได้แก่

1. การให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อทุกคนเท่าเทียมกัน
2. สามารถหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้ง

3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. มีน้ำใจและมีความกระตือรือร้นในการช่วยเหลือผู้อื่น
5. รู้จักให้กำลังใจเพื่อน ๆ
6. การเป็นผู้นำที่ดี การชี้แนะการทำงานกลุ่ม
7. การเป็นผู้ตามที่ดี

จากการศึกษาดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพ นั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. สมาชิกมีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน
2. สมาชิกเข้าใจและเคารพในบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบให้ความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดี
3. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของกลุ่ม
4. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรู้จักให้กำลังใจซึ่งกันและกัน
5. มีการประเมินผลการทำงานและแก้ไขงานของกลุ่มอยู่เสมอ

5.4 ประโยชน์และความสำคัญของการทำงานร่วมกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น อันจะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต รวมทั้งการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ทั้งนี้ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

นาตยา ปิลันธนานนท์ (2537 : 197) กล่าวว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางสังคม ซึ่งทักษะทางสังคมเป็นจุดประสงค์หนึ่งที่สำคัญของวิชาสังคมศึกษาเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น เป็นทักษะที่มีขอบข่ายสาระในการพัฒนา กว้างขวางกว่าทักษะปัญหาเสียดีก และการพัฒนาทักษะนี้ก็ยากกว่าการพัฒนาทักษะทางปัญญา มาก เพราะเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนที่ต้องสัมพันธ์กับข้อมูล ข้อเท็จจริง และอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลไปในทางเดียวกัน การพัฒนาทักษะนี้ให้แก่ผู้เรียนไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีทักษะนี้ได้อย่างทันทีทันใดเหมือนการพัฒนาทักษะทางปัญญา แต่ต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสังคมเป็น เวลายาวนานจนค่อย ๆ ซึมซับในตัวผู้เรียน เพราะธรรมชาติของทักษะทางสังคมเกี่ยวข้องกับเรื่องของความรู้และความรู้สึก ดังนั้นหัวใจของการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมอาจมี อยู่ 2 ขั้นตอนด้วยกัน คือ การจัดกิจกรรมที่จะสร้างสรรค์สภาพอารมณ์ จิตใจ ความรู้สึก ในเรื่องของการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และการจัดกิจกรรมการเรียนที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสังคม

ความสามารถในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และการจัดกิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสังคมความสามารถในการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีคุณภาพ

สงวนศรี วิรัชชัย (2532 : 140-141) ได้กล่าวถึงการร่วมมือ (Cooperative) ว่าเป็นสถานการณ์ที่สมาชิกกลุ่มมีการทำงานร่วมกัน หรือช่วยกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มซึ่งการร่วมมือหรือการทำงานร่วมกันนี้ มีความสำคัญต่อนักเรียนและการทำงานของครูอยู่หลายประการ ดังนี้

1. กรณีให้นักเรียนช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนรู้ เช่น ให้อธิบายความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่กัน นักเรียนที่เป็นผู้อธิบายถ่ายทอดความรู้ก็มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในทักษะและความสามารถที่ตนมีอยู่ มีเจตคติต่อตนเองในทางที่ดี และนักเรียนที่เป็นผู้รับความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการเรียนรู้ได้

2. การร่วมมือกันจะทำให้นักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความสนิทสนมชอบพอกันมากขึ้น

3. การร่วมมือกันจะทำให้นักเรียนสนใจยอมรับคุณค่า และความสามารถของกันและกันมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากการรู้จักกันดีขึ้น ได้เห็นความสามารถของกันและกัน จากการทำงานร่วมกัน

4. การร่วมมือกันในชั้นเรียนและโรงเรียน จะทำให้นักเรียนและครูมีเจตคติที่ดีต่อชั้นเรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียน และเพื่อนร่วมงาน อันจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และการทำงานของครูด้วย การร่วมมือกันก่อให้เกิดผลดังกล่าวได้เพราะการเรียนหรือการทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยมีเป้าหมายร่วมกัน เป็นสภาพการเรียนการทำงานที่มีการสนับสนุนส่งเสริมและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สถานการณ์เช่นนี้จะทำให้นักเรียนไม่เก่งได้มีโอกาสปรับปรุงการเรียนการทำงานของตน โดยอาศัยการช่วยเหลือและการสนับสนุนจากคนอื่น ๆ อันจะเป็นผลให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น เมื่อนักเรียนประสบผลสำเร็จก็จะรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ มีความภูมิใจ มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ต่อเพื่อน และครู ซึ่งจะทำให้นักเรียนผู้นั้นเต็มใจให้ความร่วมมือสนับสนุนเพื่อน ๆ เช่นเดียวกันกับที่ตนได้รับมา ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการร่วมมือกันในกลุ่มของนักเรียน จะมีผลต่อความสำเร็จหรือสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน ที่มีผลต่อเจตคติ และมีผลต่อความสัมพันธ์ของนักเรียนและครูด้วย

หฤทัย อติชาติพงศ์ (2526 : 13) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือหมู่คณะ ดังนี้

1. ช่วยให้ความเข้าใจบนการทำงานกลุ่มร่วมกัน แล้วนำไปประยุกต์ใช้กับเพื่อนร่วมงาน และนักเรียนในการแนะแนวหมู่

2. ช่วยให้นักเรียนรู้จักเลือก รู้จักวางจุดมุ่งหมาย และการเสนอแนะ ตลอดจนการประเมินผลในการแก้ปัญหาในโครงการที่กระทำ และสามารถดำเนินการโครงการต่อไปได้ดี

3. ช่วยให้ผู้สมาชิกเกิดความรู้สึกไวต่อปฏิกริยาโต้ตอบภายในกลุ่ม เพื่อเขาจะได้รับรู้ในเรื่องความรับผิดชอบของหัวหน้า ของสมาชิกที่ดี การโต้ตอบที่ดีจะช่วยให้นักเรียนพัฒนาอย่างกว้างขวาง และได้แหล่งความรู้และทักษะในเรื่องของประชาธิปไตย

สิริวรรณ ศรีพหล (2536 : 224 - 225) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานว่าจะต้องทำงานเป็นกลุ่มจึงจะประสบความสำเร็จ คนเราจะทำงาน โคดเดี่ยวเสมอไปไม่ได้

2. เป็นการฝึกและให้ทัศนคติแก่ผู้เรียนว่าบุคคลอื่น ๆ มีค่าเสมอกัน ต้องยอมรับและเคารพความเป็นคนของคนอื่น ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ โดยไม่ยึดถือหรือมองแต่ตัวเองเป็นศูนย์กลาง

3. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททั้งของตนเองและสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ บทบาทในการเป็นผู้นำ และบทบาทในการเป็นผู้ตาม เป็นต้น

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะทางสังคม (Social skills) หรือการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น

5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง เพราะการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ย่อมได้รับมอบหมายงานที่ปฏิบัติ การเรียนโดยการฝึกปฏิบัติจะทำให้ได้รับประสบการณ์โดยตรง

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในด้านความคิดร่วมกับผู้อื่น เช่น การแก้ปัญห การตัดสินใจ เป็นต้น

7. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้เพื่อเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เช่น การยอมรับ และการปฏิบัติตามมติของกลุ่ม เป็นต้น

8. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีทางความเป็นประชาธิปไตย ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ

9. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เขารู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อกลุ่ม เช่น การที่ยอมรับความคิดของเขา การที่กลุ่มเปิดโอกาสให้เขาแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เป็นต้น ความภาคภูมิใจนี้เองที่จะเป็นแรงผลักดันให้เป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าตัดสินใจ ทักษะดังกล่าวจะทำให้เกิดความมั่นใจต่อมา

10. สร้างค่านิยมในเรื่องความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและความเห็นใจผู้อื่น

ยัง (Young. 1972 : 634) ได้อธิบายถึงข้อได้เปรียบของการเรียน โดยการทำงานเป็นกลุ่มไว้ว่า

1. ครูมีโอกาสนำพลังงานของนักเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทำให้ครูมีเวลามากขึ้นในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน เพราะนักเรียนจะเป็นผู้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มของตน ในขณะที่ครูอธิบายปัญหาที่กลุ่มอื่นสงสัยและแก้ปัญหาไม่ได้

2. การทำงานของครูมีความคล่องตัวมากขึ้น เพราะเมื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วแทนที่ครูจะตอบปัญหานักเรียน 25-40 คน ทั้งชั้น ก็กลายมาว่าครูตอบปัญหาของกลุ่มเพียง 4-5 คนเท่านั้น ปัญหาที่จะมาถึงครูหรือครูอธิบายให้ฟังมักจะเป็นปัญหาที่กลุ่มช่วยกันตอบแล้วไม่ได้เท่านั้น

3. บรรยากาศของการเรียนจะมีความเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกสบายใจ และไม่เคร่งเครียดเมื่อรู้สึกทำงานเป็นกลุ่ม

4. ช่วยแก้นิสัยไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนบางคน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองจะถูกกระตุ้นให้เพิ่มมากขึ้น ความเชื่อมั่นในตนเองนี้เริ่มขึ้นภายในกลุ่มก่อน เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะมีความประหม่าน้อยหรือไม่มีเลยเมื่อเสนอปัญหาข้อข้องใจของเขาต่อกลุ่ม แต่จะเกิดความประหม่าเมื่อเสนอปัญหาหรือข้อข้องใจต่อนักเรียนทั้งชั้น

5. การเรียนเป็นกลุ่มจะช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน

6. การเรียนเป็นกลุ่มจะเสริมสร้างความสามัคคี การรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนต่อกลุ่ม

7. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่กว้างขวางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ

8. ฝึกให้นักเรียนรู้จักเสนอแนะ และการซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่นักเรียนด้วย

ดัน (Dunn. 1972 : 154) ได้กล่าวถึงผลของการทำงานเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อกัน ทำให้นักเรียนไม่มีความรู้สึกโดดเดี่ยว การทำงานร่วมกันจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งผลให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

สติชิ ดาเมียร์นิ (Stiochi – Damiani. 1981 : 243) มีความเห็นว่าการที่นักเรียนมีโอกาสให้ความร่วมมือกันในกลุ่ม จะทำให้สมาชิกภายในกลุ่มเกิดความเป็นเจ้าของกลุ่มร่วมกันสนใจใน

เพื่อนร่วมกลุ่มและช่วยกันทำให้กิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่มของตนเองเพื่อให้ผลงานของตนเองดีกว่าผลงานของกลุ่มอื่น ๆ

จึงพอสรุปได้ว่า ทักษะการทำงานร่วมกันมีประโยชน์และความสำคัญของการทำงานกลุ่มทำให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ร่วมอภิปรายและแก้ปัญหาภายในกลุ่ม ทำให้เกิดบรรยากาศของการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการแก้ปัญหาการตัดสินใจในการทำงานกลุ่ม รู้จักแบ่งงานกันทำและรับผิดชอบร่วมกัน

5.5 แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน

การทำงานร่วมกันถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของการเป็นพลเมืองดีประการหนึ่ง ดังนั้นเพื่อประเมินผลว่านักเรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกันมากน้อยเพียงใด จึงมีความจำเป็นสร้างแบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน ซึ่งมีลักษณะเป็นเครื่องมือวัดด้านทักษะพิสัยประเภท แบบสังเกต (Observation)

ภัทธา นิคมานนท์ (2538 : 175) ได้กล่าวถึงการสังเกตว่าเป็นการวัดทักษะการปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด การให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงและผู้วัดใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้ปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกตคือ การบันทึกข้อมูล การใช้แบบสำรวจ (Checklist) และมาตราประมาณค่า (Rating scale) การใช้การสังเกตในการวัดทักษะ เหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไปนี้

1. ผู้สอนมีโอกาสเห็นการปฏิบัติงานของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด
2. ต้องการวัดทักษะกระบวนการทำงานของผู้เรียน
3. ต้องการวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่มหรือรายบุคคล
4. ต้องการวัดคุณลักษณะของการทำงานด้านจิตพิสัย เช่น ความสนใจ ความเอาใจใส่ต่อ

การทำงาน เป็นต้น

5. กลุ่มผู้เรียนมีขนาดเล็กสามารถสังเกตได้ทั่วถึง
6. มีลำดับขั้นตอนการทำงานชัดเจน
7. สามารถสังเกตพฤติกรรมหรือผลงานได้

สุวิมล ว่องวานิช (2535 : 498) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างเครื่องมือวัดทักษะพิสัยว่า มีขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผนการสร้างเครื่องมือ
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรและกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของวิชาที่สอน
 - 1.2 วิเคราะห์ธรรมชาติของงานที่ปฏิบัติ เป็นการศึกษาธรรมชาติของงานเพื่อระบุขั้นตอนและกิจกรรมที่ต้องทำ ทำให้ทราบว่าผู้รับผิดชอบงานนั้นต้องปฏิบัติอะไรบ้างการ

ประเมินผลการปฏิบัติจะยึดเกณฑ์มาตรฐานว่าผู้ทำงานสามารถปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด

1.3 การวิเคราะห์คุณลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการวัด มีความสำคัญมากสำหรับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพราะการทำให้ทราบถึงตัวบ่งชี้สิ่งที่ต้องการวัด การวิเคราะห์หงาน เป็นวิธีในการวิเคราะห์หาพฤติกรรมการทำงานนั้น ๆ ซึ่งมักใช้เทคนิคการวิเคราะห์หงานต่อเมื่องานที่ต้องการวัดมีความซับซ้อน คุณลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการวัดนั้นผู้เชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ มักเป็นผู้กำหนด

1.4 กำหนดน้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะที่ต้องการวัด

2. การดำเนินการสร้างเครื่องมือ

2.1 การกำหนดวิธีการวัดด้านทักษะพิสัย

2.2 การกำหนดเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านทักษะพิสัย

2.3 การกำหนดเนื้อหาที่ปรากฏในเครื่องมือ

2.4 การกำหนดวิธีการตรวจให้คะแนน

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การนำเครื่องมือไปทดลองใช้แล้วแก้ไขปรับปรุง

3.2 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

3.3 การสร้างคู่มือการใช้เครื่องมือ

นอกจากนี้ ชูศรี สนิทประชากร (2534 : 48 - 49) ได้เสนอแนะบทบาทสำคัญของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือว่ามีบทบาทที่ครูกำหนดนั้นอาจจะเป็นดังนี้แล้วแต่ครูจะกำหนด เช่น

1. ผู้นำกลุ่ม ทำงานลุล่วง
2. ผู้สรุป สรุปผลการเรียนรู้
3. ผู้ตรวจสอบ ตรวจสอบทุกคนในกลุ่มให้รู้ร่วมกันหมด
4. ผู้ช่วย คอยช่วยให้ความคิดว่าถูกหรือไม่
5. ผู้ชี้แนะ คอยเพิ่มเติมความคิด ขยายความรู้
6. ผู้หาข้อมูล หาเอกสารข้อมูลให้กลุ่ม
7. ผู้กระตุ้นเตือน คอยให้กำลังใจ
8. ผู้สังเกต ดูแลว่าทุกคนทำหน้าที่ของตนเองแล้วหรือยังไม่ออกนอกเรื่องที่กำหนดให้

การกำหนดบทบาทนี้นอกจากการให้ความรู้แลกเปลี่ยนความคิดหรือการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลงานตามจุดมุ่งหมายร่วมกันนั้น ก็เพื่อให้ทุกคนรู้จักหน้าที่ของตนและทำงาน

กลุ่มไปได้ด้วยดี ซึ่งนับว่าเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ครูควรใช้ในการทำงานกลุ่มแต่ถ้ากลุ่มแบ่งเป็น 4 คน หน้าที่ควรมีดังนี้คือ

1. ผู้นำกลุ่ม (Leader)
2. ผู้อธิบาย (Explainer)
3. ผู้ตรวจสอบ (Checker)
4. ผู้กระตุ้นเตือนหรือให้กำลังใจ (Encourager)

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่านของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้หลายท่าน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

ธาริณี วิทยาอนิวรรณ (2542 : 12) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ จากที่ไม่เคยกระทำได้หรือกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

สมสุข ศรีสุก (2542 : 64) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จที่ได้จากความรู้ ความสามารถ หรือทักษะ หรือหมายถึงผลของการเรียนการสอนหรือผลงานที่เด็กได้จากการประกอบกิจกรรมนั้น ๆ

วันดา นันตา (2538 : 21) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนภายหลังในการศึกษาและอบรมเรื่องนั้น ๆ มาแล้ว โดยให้ผลรวมของคะแนนแทนความสามารถทางการเรียนของผู้เรียน

ก๊อด (Good. 1973 : 7) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้หรือพัฒนาทักษะทางการเรียน ซึ่งโดยปกติจะพิจารณาจากคะแนนสอบหรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง

จากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้วสามารถนำมาสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพต่าง ๆ ของสมอง หรือประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล สามารถวัดได้โดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งคะแนนที่วัดได้เป็นความสามารถทางการเรียน ซึ่งได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2536 : 137) ได้แบ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมาย และลักษณะวิชาที่สอนซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบคือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติ หรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปการกระทำจริงให้ออกเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance test)

2. การวัดด้านเนื้อหาเป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาซึ่งเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆสามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement test)

บลูม (Bloom, 1976 : 21) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายตามระดับความรู้จากต่ำไปสูงมี 6 ระดับ คือระดับความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวในการตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดในระดับที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ตัวอย่างเช่นเมื่อถามคำถามแล้วพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว ผู้สอนควรตั้งคำถามระดับที่สูงขึ้น คือระดับความเข้าใจ หรือถ้าผู้เรียนมีความเข้าใจแล้ว ผู้สอนก็ควรตั้งคำถามในระดับที่สูงขึ้นไปอีก หรือระดับการนำไปใช้

การที่ผู้สอนจะสามารถตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายทางด้านพุทธิพิสัยของบลูมให้สูงขึ้นนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจในความหมายของระดับความรู้ทั้ง 6 ประการ ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะความรู้แต่ละระดับ และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้นั้นดังนี้

1. การเรียนรู้ในระดับความรู้ความจำ (Knowledge) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถตอบได้ว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้มีสาระอะไรบ้าง ซึ่งการที่สามารถตอบได้นั้น ได้มาจากการจดจำเป็นสำคัญ ดังนั้นคำถามที่ใช้ในการทดสอบการเรียนรู้ในระดับนี้จึงมักเป็นคำถามที่ถามถึงข้อมูล สาระรายละเอียดของสิ่งที่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าตนมีความรู้ความจำในเรื่องนั้นๆ พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเรียนรู้ในระดับความรู้ความจำได้แก่ บอก เล่า ชี้ ระบุ จำแนก ท่อง รวบรวม ประมวล จัดลำดับ ให้ความหมาย ให้คำนิยามเลือก

2. การเรียนรู้ระดับความเข้าใจ (Comprehension) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเข้าใจความหมาย ความสัมพันธ์และโครงสร้างของสิ่งที่เรียนและสามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้นั้นได้ด้วยคำพูดของตนเองผู้เรียนที่มีความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หลังจากได้ความรู้ในเรื่องนั้นมาแล้วจะสามารถแสดงออกได้หลายทาง เช่น สามารถตีความได้ แปลความได้ เปรียบเทียบได้ บอกความ

แตกต่างกันได้ ดังนั้นคำถามในระดับนี้จึงมักเป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความเข้าใจของคนในเรื่องนั้น ๆ พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเรียนรู้ในระดับความเข้าใจ คือ อธิบาย ขยายความ เปรียบเทียบ ลงความเห็น แปลความหมาย แสดงความคิดเห็น ตีความหมาย คาดการณ์ คาดคะเน สรุปย่อ ทำนาย บอกใจความสำคัญ กะประมาณ

3. การเรียนรู้ในระดับการนำไปใช้ (Application) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำข้อมูล ความรู้และความเข้าใจ ที่ได้เรียนรู้มาไปใช้ในการหาคำตอบและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นคำถามในระดับนี้จึงมักประกอบด้วยสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องดึงความรู้ ความเข้าใจมาใช้ในการหาคำตอบโดยผู้เรียนมีพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเรียนรู้ในระดับสามารถนำไปใช้ได้ พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเรียนรู้ในระดับการนำความรู้ไปใช้ ได้แก่ การประยุกต์ ปรับปรุง แก้ปัญหา เลือกรัด ทำ ปฏิบัติ แสดง สาธิต ผลิด

4. การเรียนรู้ในระดับการวิเคราะห์ (Analysis) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดที่ลึกซึ้งเนื่องจากไม่สามารถหาคำตอบได้จากข้อมูลที่มีอยู่โดยตรง ผู้เรียนต้องใช้ความคิดหาคำตอบจากการแยกแยะข้อมูลและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่แยกแยะนั้น หรืออีกนัยหนึ่งคือการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนสามารถจับได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ เหตุผล หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง

5. การเรียนรู้ในระดับสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นมาได้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของสิ่งประดิษฐ์ ความคิดหรือ ภาษา หรือทำนายสถานการณ์ในอนาคตได้ และคิดวิธีการแก้ปัญหาได้ พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเรียนรู้ในระดับการสังเคราะห์คือ เขียนบรรยาย อธิบาย เล่า บอก เรียบเรียง สร้าง จัด ประดิษฐ์แต่ง คัดแปลง ปรับ แก้ไขทำใหม่ ออกแบบ ปฏิบัติ คิดริเริ่ม ตั้งสมมติฐาน ตั้งจุดมุ่งหมาย ทำนาย แจกแจงรายละเอียด จัดหมวดหมู่ สถานการณ์ วิธีแก้ปัญหา

6. การเรียนรู้ในระดับการประเมินค่า (Evaluation) คือ การเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนต้องใช้การตัดสินคุณค่า ซึ่งก็หมายความว่าผู้เรียนจะต้องสามารถตั้งเกณฑ์ในการประเมินหรือตัดสินคุณค่าต่าง ๆ ได้ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นได้ พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเรียนรู้ในระดับนี้คือ วิพากษ์วิจารณ์ ตัดสิน ประเมินค่า ตีค่า สรุป เปรียบเทียบจัดอันดับ กำหนดเกณฑ์ กำหนดมาตรฐาน ตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น ให้เหตุผล บอกหลักฐาน

สรุปว่าการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระภูมิศาสตร์ ด้านพุทธิพิสัยตามระดับจุดมุ่งหมาย คือ ความรู้- ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

6.3 คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2542 : 757) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบทดสอบที่ดีต้องมีขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องจัดการ
2. เลือกชนิดและแบบของแบบทดสอบ
3. เขียน (ร่าง) ข้อคำถาม
4. จัดเรียงและทำรูปเล่ม
5. ตรวจสอบปรับปรุงและแก้ไข
6. ตรวจสอบคุณภาพ

บุญชู ศรีสะอาด (2536 : 50 - 53) ได้แบ่งลักษณะของแบบทดสอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion referenced test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมีคะแนนจุดตัด หรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm referenced test) หมายถึงแบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดี เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถใช้ความสามารถ ให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพ ความสามารถของบุคคลนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

ชาวล แพร์ติกุล (2532 : 123 -136) กล่าวถึง คุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดีไว้ 10 ประการ คือ

1. ต้องเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลุถึงวัตถุประสงค์แบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงสูง แบบทดสอบที่สามารถทำหน้าที่วัดสิ่งที่เราจะได้อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมาย

2. ต้องยุติธรรม (Fair) คือ โจทย์คำถามทั้งหลายไม่มีช่องทางแนะให้เด็กเดาคำตอบได้ ไม่เปิดโอกาสให้เด็กเก็ยคร้านที่จะดูตำราแต่ตอบได้ดี

3. ต้องถามลึก (Searching) วัดความลึกซึ่งของวิทยาการตามแนวตั้งมากกว่าที่จะวัดตามแนวกว้างว่ารู้มากเพียงใด

4. ต้องช่วยเป็นเยี่ยงอย่าง (Exemplary) คำถามมีลักษณะท้าทายชักชวนให้คิด เด็กสอบแล้วมีความอยากรู้อเรื่องราวกว้างยิ่งขึ้นอีก

5. ต้องจำเพาะเจาะจง (Definite) เด็กอ่านคำถามแล้วต้องเข้าใจแจ่มชัดว่าคำถามถึงอะไร หรือให้คิดอะไรไม่ถามคลุมเครือ
6. ต้องเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คุณสมบัติ 3 ประการคือ
 - 6.1 แจ่มชัดในความหมายของคำถาม คือทุกคนที่อ่านข้อสอบไม่ว่าจะเป็นผู้สอน และผู้ตรวจข้อสอบย่อมจะเข้าใจตรงกันไม่ตีความไปคนละแง่
 - 6.2 แจ่มชัดในวิธีตรวจหรือมาตรฐานในการให้คะแนน คือการตรวจให้คะแนนได้ตรงกันไม่ว่าผู้ตรวจผู้ออกข้อสอบเป็นคนตรวจหรือคนอื่นก็ตาม
 - 6.3 แจ่มชัดในการแปลความหมายของคะแนน คือการแปลความหมายได้ชัดเจนไม่ว่าใครจะเป็นผู้แปลความหมายของคะแนนก็ให้ผลเป็นอย่างเดียวกัน
7. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ ความสามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด
8. ต้องยากพอเหมาะ (Difficulty) คือ ข้อสอบที่มีผู้ตอบถูกไม่ต่ำกว่า 20 คน และไม่เกิน 80 คน จากผู้สอบ 100 คน
9. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือสามารถแยกเด็กออกเป็นประเภทๆ ได้ทุกระดับตั้งแต่อ่อนสุดจนถึงแก่สุด
10. ต้องเชื่อถือได้ (Reliability) คือ ข้อสอบนั้นสามารถให้คะแนนได้คงที่แน่นอนไม่แปรผัน

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายของการเรียน ครอบคลุมพฤติกรรมในการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามผลการวิเคราะห์แล้วจึงจัดทำแบบทดสอบเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นการวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้าน พุทธิพิสัยตามจุดมุ่งหมายความรู้ระดับความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

7.1.1 งานวิจัยในประเทศ

สมศักดิ์ ทองบ่อ (2549 : 101) ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องรูปและเสียงในวิชา

ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD กับกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

ศิริพร ทาทอง (2548 : 93) ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทย เรื่องคำกริยาและคำวิเศษณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) กับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักภาษาไทย เรื่องคำกริยาและคำวิเศษณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคผลสัมฤทธิ์ (STAD) สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเทคนิคผลสัมฤทธิ์ (STAD) พบว่าการสอนวิธีนี้ทำให้นักเรียนชอบเรียน มีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้นและจดจำได้นานขึ้น

นภาพร สมบูรณ์สุข (2548 : บทคัดย่อ) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่อง สิ่งเสพติดให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือรูปแบบ STAD กับวิธีสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่องสิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือรูปแบบ STAD ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.86 ได้คะแนนความก้าวหน้าสูงขึ้นจากคะแนนพื้นฐานมีเพียงร้อยละ 7.14 ที่ได้คะแนนความก้าวหน้าต่ำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่อง สิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือรูปแบบ STAD สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนีย์ ลิ้มรสสุคนธ์ (2544 : 48) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเห็นในการเรียนรู้ เรื่องความน่าจะเป็นและสถิติของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบ STAD และได้รับการสอนแบบปกติ โดยศึกษากับนักเรียน จำนวน 50 คน ใช้เวลาในการศึกษา 3 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ภาวศุทธิ ยศธร (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ตามวิธี STAD ด้วยบทเรียนเล่มเล็กในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนที่

พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเสนอบทเรียนต่อนักเรียนทั้งชั้น ประกอบด้วยขั้นนำขั้นสอน (โดยใช้บทเรียนเล่มเล็ก) ขั้นสรุป ขั้นวัดผล 2) ขั้นศึกษากลุ่มย่อย โดยศึกษาจากบัตรคำสั่งบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม และบัตรเฉลย 3) ขั้นทดสอบย่อย เป็นการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังสิ้นสุดแต่ละวงจร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบดังกล่าว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 และนักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

นาถยา ปั้นอยู่ (2543 : 48) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อเชาวน์อารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชา คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียน 2 ห้องเรียน ให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งเรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ จำนวน 36 คน และอีกห้องหนึ่งเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติจำนวน 36 คน และนักเรียนทุกคนได้รับการวัดเชาวน์อารมณ์และทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ก่อนทดลอง เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้วให้นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์และเชาวน์อารมณ์อีกครั้งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์มีเชาวน์อารมณ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .01

7.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

อาร์มสตรอง (Armstrong. 1998 : 405 - A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้อยู่แบบร่วมมือในการจัดกลุ่มนักเรียนโดยยึดเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นทีม (STAD) ได้ทำการศึกษากับนักเรียนจำนวน 47 คน ที่เรียนอยู่ในเกรด 12 ที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิมโดยใช้ตำราเรียนการบรรยาย การอธิบาย เอกสารประกอบการเรียน กับการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ จัดกลุ่มโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสอนทั้งสองวิธีดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันจากการสอบถามครูและนักเรียนพบว่า การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เร็วขึ้น นักเรียนมีความสนุกกับการเรียนมาก จึงเหมาะที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบจำกัดเวลา

มีกินส์ (Meekins. 1987 : 421) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคการเรียนเป็นทีมแบบ STAD ที่มีความก้าวหน้าทางวิชาการและการยอมรับทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางด้านการเรียนรู้ โดยศึกษาจากนักเรียนเกรด 5 จำนวน 55 คน ใช้เวลาในการศึกษา 18 วัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบ STAD มีความก้าวหน้าทางวิชาการมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะการทำงานร่วมกันสนับสนุนแนวทางการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในทางบวก มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันให้สูงขึ้น

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

7.2.1 งานวิจัยในประเทศ

รังษิพร จันทร์กลม (2547 : 70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องพุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม โดยการสอนแบบเทคนิค ที จี ที กับการสอนแบบเทคนิคกรณีตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเทคนิค ที จี ที กับการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเทคนิค ที จี ที กับการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง มีความมีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา ลาภบุญเหลือ (2544 : 67 - 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในวิชาคณิตศาสตร์ ระหว่างการสอนโดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Team Games Tournament และแบบปกติ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือแผนการสอน เรื่องความน่าจะเป็น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และแบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความน่าจะเป็นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบ TGT และแบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ TGT และแบบปกติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง 1 ฉบับ แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรค์ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 102 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Team Games Tournament มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจในการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรีกรรณ ณะวงษ์ษา (2542 : 71-74) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยกิจกรรม ที จี ที และการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า การสอนแบบกิจกรรม ที จี ที มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชนิสิตา ตูไลลา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้กับการสอนปกติในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมผู้เรียน ขั้นสอน ขั้นกิจกรรมกลุ่ม ขั้นแข่งขันฝึกปฏิบัติ ขั้นสรุป ประเมินผลและมอบรางวัล สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การแผนการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของความก้าวหน้า ไม่แตกต่างกัน

7.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เดโช (Dechow. 1984 : 3262 - A) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนแบบการแข่งขันเป็นทีม (TGT) และการจัดชั้นเรียนแบบดั้งเดิม เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการใช้เกมซึ่งเรียกว่า The Team Games Tournament Method ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าการสอนแบบ TGT ไม่มีผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญต่อคะแนนชีววิทยา หรือเจตคติต่อวิชาชีววิทยาในโรงเรียนที่ศึกษาเรื่องนี้ และชั้นที่ทดลองสอน TGT ชอบและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาชีววิทยา

สลาวิน (Slavin. 1980 : 315-342) ได้ประมวลงานวิจัยที่ทดลองใช้ใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มเล่นเกมแข่งขัน (TGT) จำนวน 10 เรื่อง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และการใช้ภาษา พบว่า เทคนิคนี้สามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 7 เรื่อง และยังพบอีกด้วยว่า เทคนิคนี้ช่วยเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีเชื้อชาติต่างกันอีก 3 เรื่อง ที่ใช้เทคนิคนี้นั้นใช้วิชาสังคมศึกษาเป็นกิจกรรมในการทดลอง ปรากฏว่ามี 1 เรื่องไม่พบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ ระหว่างทดลองกับกลุ่มควบคุม

ไรอัน และ วีเลอร์ (Ryan and Wheeler. 1977 : 295 - 299) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือกับกลุ่มที่เคยเรียนแบบร่วมมือมาแล้วมาเล่นเกมว่า ยังมีความร่วมมืออยู่หรือไม่ เพื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่เคยเรียนแบบแข่งขัน พบว่ากลุ่มทดลองที่เคยเรียนแบบร่วมมือกันมีพฤติกรรมร่วมมือกันในการเล่นเกมสูง ในขณะที่กลุ่มแข่งขันมีพฤติกรรมร่วมมือกันน้อยมาก

มาร์วิล และ ชมิตท์ (Marwil and Schmitt. 1972 : 376 - 383) ได้ทดลองเปรียบเทียบการร่วมมือในเกมกับเกมที่ใช้ผู้เล่น 2 คน กับเกมที่ใช้ผู้เล่น 3 คน โดยตั้งสมมติฐานว่ากลุ่มที่มีผู้เล่น 2 คน จะมีการร่วมมือกันมากกว่ากลุ่มที่มีผู้เล่น 3 คน กลุ่มตัวอย่างซึ่งนำมาทดลอง เป็นนักเรียนชาย

จำนวน 60 คน แยกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่ม 2 คน ได้ 12 กลุ่มย่อย และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่ม 3 คน ได้ 12 กลุ่มย่อย เช่นกัน แล้วให้ตัวอย่างประชากรเหล่านั้นเล่นเกม โดยแต่ละกลุ่มเล่น 150 ครั้ง แต่แบ่งเป็นตอน ๆ ผลปรากฏว่ากลุ่มที่ผู้เล่นแบบ 2 คน มีพฤติกรรมร่วมมือมากกว่ากลุ่มที่มีผู้เล่นแบบ 3 คน ซึ่งในกลุ่มแบบ 2 คน มีพฤติกรรมร่วมมือในแต่ละคนไม่แตกต่างกันและยังพบอีกว่าพฤติกรรมความร่วมมือในแต่ละบุคคลของกลุ่มที่มีผู้เล่นแบบ 3 คน จะได้อยู่คนหนึ่งที่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในขณะที่อีก 2 คน ร่วมมือกันดี

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมา ผลการวิจัยสอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เป็นวิธีการสอนที่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิม และยังเป็นแนวทางการเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ความสนใจในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการทำงานสามารถที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา

7.3.1 งานวิจัยในประเทศ

ศรีเพ็ญ เกื้อนศิริ (2547 : บทคัดย่อ) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและหน่วยเอกลักษณ์ไทย ด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำนิยม ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำนิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชื่นทิพย์ อารีสมาน (2545 : บทคัดย่อ) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการเห็นคุณค่าในตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนตามแบบคอนสตรัคติวิสต์ กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ กับการเรียนที่เรียนด้วยสัญญาการเรียน มีผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยทางสถิติ และนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับนักเรียนที่เรียนด้วยสัญญาการเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วีรศักดิ์ ผาธา (2545 : 64 - 65) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนแบบปกติ โรงเรียนประชารัฐธรรมคุณ อำเภอจาง จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มด้านบทบาทกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม บทบาทการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม คุณลักษณะที่พึงประสงค์และ

การเป็นผู้นำของกลุ่ม ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พวงค์ จิระพงษ์ (2544 : 82) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยชุดกิจกรรมการเรียนระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยชุดกิจกรรมระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นพพร ทิพย์สุวรรณ (2543 : 91) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยการใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนกับการสอนแบบอริยสัจ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ด้วยเทคนิค การพัฒนาแบบยั่งยืน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจ

ภัทรารัตน์ พิทักษ์ธรรม (2543 : 107) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้กิจกรรมการสร้างแผนภูมิโน้ตสั่นกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้กิจกรรมการสร้างแผนภูมิโน้ตสั่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษากว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

จุฑามาศ สดแสงจันทร์ (2540 : 60 - 61) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่สอน โดยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคสแตดกับการสอนแบบปกติในรายวิชา ส 401 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคสแตดกับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนการสอนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคสแตดไม่แตกต่างกัน

7.3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ชำนาญ เอี่ยมสำอาง (2539 : 77 ; อ้างอิงจาก Lumpkin, 1991. **Dissertation Abstracts International**.) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน เกรด 5 และเกรด 6 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นนักเรียน เกรด 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มทดลองที่

เป็นนักเรียนเกรด 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา สูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาแล้วสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดอย่างหลากหลาย ด้วยวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มีความเหมาะสมกับวัยและกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานร่วมกัน

7.4.1 งานวิจัยในประเทศ

สุนิ มะเจี้ยว (2545 : 76 - 79) ศึกษาเรื่อง ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคสแตดที่มีต่อทักษะการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแก่นกระจานวิทยา จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือเทคนิคสแตดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคสแตดสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นรินทร์ กระพีแดง (2543 : 79 - 80) ศึกษาเรื่อง ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ ที่มีต่อทักษะการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบอบประชาธิปไตย ในรายวิชา ส 402 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีทักษะการทำงานร่วมกันสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปาริชาติ จิตรน้ำ (2540 : 83 - 84) ได้ทำการศึกษาการเรียนแบบร่วมมือพัฒนาสัมฤทธิ์ผล เจตคติ และทักษะการทำงานร่วมกันในวิชาสังคมศึกษา ส 504 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในกลุ่มทดลองระหว่างแผนการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการเรียนรู้ที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีการเรียนแบบร่วมมือของนักเรียนในแผนการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการเรียนรู้ที่ 2 มีทักษะการทำงานร่วมกันไม่แตกต่างกัน โดยผลการวิจัยพบว่า วิธีการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีที่ฝึกทักษะการทำงาน

ร่วมกันได้เป็นอย่างดี รู้จักให้ความสำคัญต่อตนเองและผู้อื่นมากขึ้นอันจะนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

7.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ลาซาโลวิทซ์ ชาราน และสตินเบอร์ค (Lazarowitz, Sharan and Stinberg. 1980 : 99 - 104) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือ โดยวัดพฤติกรรมการจัดสรรรางวัลแก่ตนเองและผู้อื่นในลักษณะที่เสียสละร่วมมือและแข่งขันโดยกำหนดในกลุ่มการทำงานแบบร่วมมือ ส่วนกลุ่มควบคุมทำงานตามลำพัง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการจัดสรรรางวัลและเลือกทำกิจกรรมร่วมมือกันมากกว่ากลุ่มควบคุม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานร่วมกัน สรุปได้ว่าทักษะการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งจำเป็นคนเราต้องมีการปฏิบัติงานและมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลา ดังนั้นการทำงานร่วมกันในกิจกรรมการเรียน นับว่ามีประโยชน์และความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้เรียน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้